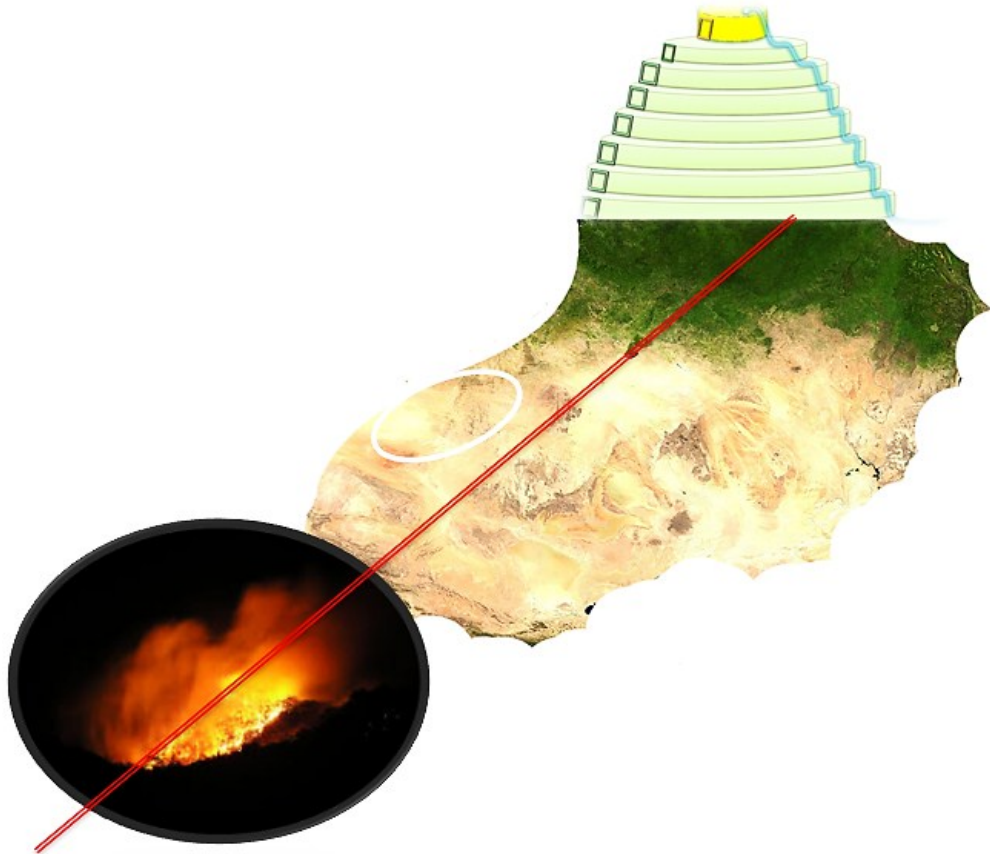

YAUMUL QIYĀMA.

الکامل أحوال يوم القيامة: من البعث إلى حياة أبدية.

(CIKĒKEN LABĀRIN ABUBUWAN DA ZĀSU FĀRU A RĀNAR LĀHIRA)

Engr. Baba Magaji. MNSE

MADŪBIN (SĀKON) LITTĀFIN (ABSTRACT)

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْعَاشِيَةِ (1) وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ (2) عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ (3) تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً
(4) تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ (5) لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيحٍ (6) لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ
(7) وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ (8) لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ (9) فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ (10) لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً
(11) فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ (12) فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ (13) وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ (14) وَنَمَارِقُ
مَصْفُوفَةٌ (15) وَزُرَابِيٌّ مَبْثُوثَةٌ (16) (سورة الغاشية)

[88:1] Shin labārin (Kiyāma) mai rufe mutāne da tsoronta yā zo maka?

[88:2] Wasu huskōki a rānar nan kaskantattu ne.

[88:3] Māsu aikin wahala ne, māsu gajiya.

[88:4] Zā su shiga wata wuta mai zāfi.

[88:5] Ana shāyar da su daga wani marmaro mai zāfin ruwa.

[88:6] Ba su da wani abinci fāce dai daga danyi.

[88:7] Bā ya sanya kiba, kuma bā zai wadātar daga yunwa ba.

[88:8] Wasu huskōki a rānar nan māsu ni'ima ne.

[88:9] Game da aikinsu, masu yarda ne.

[88:10] (Suna) a cikin Aljanna maḍaukakiya.

[88:11] Bā zā su ji yāsassar magana ba, a cikinta.

[88:12] A cikinta akwai marmaro mai gudāna.

[88:13] A cikinta akwai gadāje maḍaukaka.

[88:14] Da kōfuna ar'aje.

[88:15] Da filōli jere,

[88:16] Da katifu shimfide.

GABATARWA.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Dukkan gōdiya ta tabbata ga Allah (SWA) Mai nuna Mulkin Rānar Sākamako. Tsira da aminci su kasance a gareshi, mafificin halitta, wanda muke rokon Allah (SWA) Ya sanya mu daga cikin waɗanda zasu rabauta da cetonsa- Muhammadur Rasulullāhi (SAW)- da iyālansa da sahabbansa (Allah Ya k̄ara musu yarda).

Bayan haka, wannan littāfi ne, cigaba da littāfin “Mutuwa da Alamomin Tashin Duniya”. A dalilin haka ne yasa na koma baya kaɗan na fāro daga bayānin busar kaho ta biyu- lokacin da za a dāwo da rāyukan waɗanda suka riga suka zama turɓaya.

Wannan littāfi, daga lābārun gaibu ne, waɗanda Allah (SWA) Ya sanar da mu, ta hanyar ManzōnSa (SAW). Na siffanta wannan littfi da cikekke, a bisa kaddarawa!, Saboda yawan lābārin abubuwan da zasu faru a ranar lāhira da littāfin ya takaice. Lalle nā lūra, kamar yadda yayana (kuma malami na) ya ce dani, idan har littāfin lābārin ranar lāhira (daga farko zuwa karshe) za’ayi, to kō Jāki ba zai iya dāukar lautun littafan ba.

Alhamdulillah! Nā samu nasarar rubūta abinda ya sawwaka na lābārin rānar lāhira- daga rānar tāda jama’a domin hisābi zuwa rānar da nake tunānin anan duk mai bāda lābārin lāhira ya kamata ya tsaya. Lalle wannan nasara, āya ce a gareni da ta fahimtar dani abinda wani mafarki yake nufi. Tabbas! Nasarar, cikan fassarar mafarkin saurāron littāfin Annabi Muhammadu (SWA) ne, mai suna Al-Kiyāma...

Akwai misālai da yawa da na rubūta, nā rubūta su ne bisa la’akari da bayānin wassu hadisai da tafsirai waɗanda zan iya rubūto su a “Yaumul Kiyāma” na harshen lārabci idan Allah Ya yarda. A duk lokacin da kaci karo da alāmar tsayāwa, a lōkacin karātun wannan littāfi, to ka kaddara nā ce: Allah Shi ne Mafi sani. Ai ba’a bāmu wani ilmi ba face dān kadan, sama da duk wani shehin da ya tunbātsa da ilmi kuma, akwai **Masani**.

Allah (SWA) nake rōko, gāfarar kurākurai, da addu’ar Yasa mu amfāna da wannan karamin littāfin, ya haɗamu a lādā da zāmu tarar dashi a littafanmu na can. Allah (SWA) Ya sākawa wanda ya fāra bayar da lōkacinsa ya gyara abinda ya kamata na rubuta- **Dauda Madaki** da wanda yai bita **Sheik Faruk Chedi**, da duk wanda yayi gudummawar littafin a waninsa.

Wassalātu wassalam alā Ashrafil Mursalin. Wassalāmu Alaikum.

Engr. Baba Magaji.

1 Muharram 1439.

21 September, 2017.

BABI NA FARKO:

SA'A: BUSAR KAHO TA BIYU.

To, idan an yi bŭsa a cikin kaho, bŭsa dāya. Kuma aka dāuki kasa da duwātsu, kuma aka nika su nikāwa dāya. A ran nan, mai aukuwa zā ta auku. (69:13-15)

Ita dai bŭsa ta biyu, ta kasance wata tsawa ce guda dāya, wacce zata tāyar da Kōwane macece daga barcinsa.

Tō, ita kam, tsāwa ce guda kawai. Sai kawai gā su (halittu) a bāyan kasa. (79:13)

Hakika bŭsar kaho ta biyu tafi ta farko firgitarwa. Sautin bŭsa ta biyu ya sha banban da na bāsa ta farko. Ka tuna cewa bŭsa ta farko an busa wa rāyayyu ne domin su mutu, amma bŭsa ta biyu, za'a bŭsa wa matattu ne dōmin su tāshi su bada bayāni game da abinda suka aikata a dūniya. Sannan a yi hukunci a tsakāninsu da gaskiya, a sāka wa Kōwane rai da mafi alherin abin da ya aikata.

Gargadi:

Kuma sunā cewa, "Yaushe wannan hukunci yake aukuwa idan kun kasance māsu gaskiya?" Ka ce: "Ranar hukuncin nan, ĩmānin waƙanda suka kāfirta bā zai amfāne su ba (a cikinta) kuma bā zā a yi musu jinkiri ba." Sabōda haka ka kau da kai daga barinsu, kuma, ka yi jira lalle, sū ma māsu jira ne. (32:28-30)

Sabōda haka, ka bar su! Rānar da mai kiran zai yi kira zuwa ga wani abu abin kyama. Kaskantattu ga idanunsu zā su fito daga kaburburansu, kamar dai sū fāri ne waƙanda suka wātse. Sunā gaggāwar tafiya zuwa ga mai kiran, kāfirai na cewa, "Wannan yini ne mai wuya!" (54:6-8)

Daga zārar anyi bŭsa, bŭsa ta biyu, Allah (SWA) Zai umarci kasa ta kece ta jefar da kōwane abin da yake cikinta. kasa zā ta saurāri maganar Ubangijinta. Annabi Muhammadu (SAW) shi ne wanda zai fara fita daga cikin kabarinsa.¹ kasa za ta wātsar da sauran mutane ta wōfinta daga komai.²

1. وعن أنس قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول اني لاول الناس تشق الارض عن مجمعتي يوم القيامة... (السنن الكبرى)

2. Kuma idan kasā aka mīke ta, Kuma ta jefar da abin da yake a cikinta, ta wōfinta daga kōme. Kuma ta saurāri Ubangijinta, aka wajaɓta mata yin saurāren, (84:3-5)

Rānar da kasā ke tsattsāgewa daga gare su, sunā māsu gaggāwa. Wancan tārāwar mutāne ne, mai sauki a gare Mu. (50:44)

Gargadi:

Abin sani kawai, wadanda suke saurāre ne suke karbāwa, kuma matattu Allah Yake tayar da su, Sa'an nan kuma zuwa gare Shi ake māyar da su. (6:36)

Ya ku wadanda suka yi īmāni! Ku bi Allah da taƙawa, kuma ku kasance tare da māsu gaskiya. (9:119)

Daga zarar mutāne sun fito daga kaburbura da gaggāwa, za su nufi wajen Malā'ikan da yake būsā kaho fungiya-fungiya.³ Kafirai za suce: kai! Wannan yini da wahala yake!

Rānar da suke fitowa daga kaburbura da gaugāwa, kamar sū, zuwa ga wata kafaffiyar (tūta), suke yin gaugāwa. Makaskanta ga idānunsu, wani walakanci yana rufe su. wannan shi ne yinin da suka kasance ana yi musa alkawari (a kansa). (70:43-44)

Sunā gaggāwar tafiya zuwa ga mai kiran, kāfirai na cewa, "Wannan yini ne mai wuya!" (54:8)

Gargadi:

Mene ne ya yi jinsu, kuma mene ne ya yi ganinsu a rānar da suke zo Mana! Amma azzālumai sunā a cikin bata bayyananna. Kuma kayi musu gargadi da rānar nadāma a lōkacin da aka hukunta al'amari alhāli kuwa sunā a cikin bata, kuma sū bā su yin īmāni. (19:38-39)

Tāshin mutāne da fitarsu daga kaburbura lōkacin būsā ta biyu ya banbanta a tsakāninsu bisa ga taƙawarsu. Wassu za su tāshi a firgice, wassu kuma kamar wanda ya farka daga barci- ya tāshi ya zauna sannan ya tāshi tsaye...

FASALI:

FITAR MUTANE DAGA KABARI.

1. TĀSHIN MUTANEN KIRKI:

Dukkan mūminai, masu taƙawa, sālihai da dukkan wadanda suka aikata ayyukan kwarai, za su tāshi daga kabari ba tare da wata firgita ba. Kuma ba sa tare da bakin ciki daƙa ko wani *dā nā sani*.

Daga zarar sun tāshi, sai malā'iku su zo suyi musu marāba suce musu: “wannan yininku ne wanda kuka kasance ana yi muku wa'adi da shi.

3. Duba ayar 78:18.

Firgitar nan mafi girma, bā zā ta bakantā musu rai ba. Kuma malā'iku na yi musu marāba (sunā cewa) "Wannan yininku ne wanda kuka kasance anā yi muku wa'adi da shi." (21:103)

Gargadi:

Wanda ya zo da kyakkyawan aiki guda, to, yanā da mafi alheri daga gare shi. Kuma sū daga wata firgita, a yinin nan, amintattu ne. Kuma wanda ya zo da mūgun aiki, to (ka kaddara), an kife fuskōkinsu a cikin wuta. Ko (kuna tsammanin) zā a sāka muku, fāce da abin da kuka kasance kunā aikatāwa? (27:89-90)

2. TASHIN MUSHIRIKAI.

Dukkan masu shirka ta hanyar amfani da aljannu ko wata shirkar ta daban, za su tāshi daga kabari, a cikin firgita. Daga zārar sun tuna masu taimakonsu a dūniya kuma suka ga masu taimakon nāsu a cikin wani hāli na hasāra, sai suyi shiru, su kasa magana. Daga nan sai su nemi gujewa abokan shirkar tāsū don sabōda kar su kāwo musu wani uzuri. Allah (SWA) Yana cewa:

Kuma a rānar da sa'a ke tsayuwa, māsu laifi zā su kāsā magana. Kuma bāsu da masu ceto daga abūbuwan shirkinsu, kuma sun kasance māsu kāfircewa daga abūbuwan shirkinsu. (30:12-13)

Nau'ikan shirka ya hadā da tsāfi, rufa ido, bōkanci, kulle-kullen raba masōya, riya da dai sauransu.

Gargadi:

Ka ce: "Godiya ta tabbata ga Allah, kuma aminci ya tabbata bisa ga bāyinSa, waḍanda Ya zāba." Shin Allah ne Mafi alheri ko abin da suke yin shirki da Shi?

Kō wāne ne Ya halitta sammai da fasa kuma Ya sauƙar muku, daga, sama, wani ruwa, Muka tsirar, game da shi, gōnaki māsu sha'awa, (waḍanda) ba ya kasancewa gare ku, ku tsirar da itācensu? Shin, akwai abin bautāwa tāre da Allah? Ā'a, sū mutāne ne suna daidaitāwa(r Allah da wani).

Kō kuwa wāne ne Ya sanya fasa tabbatacciya, kuma Ya sanya kōguna a tsakāninta kuma Ya sanya mata manyan duwātsu tabbatattu, kuma Ya sanya wani shāmaki⁴ a tsakānin tekuna biyu? Shin akwai wani abin bautāwa tāre da Allah? Ā'a, mafi yawansu ba su sanī ba.

Kō wāne ne yake karbāwa na cikin faka-nikāyi (addu'a), kuma ya sanya ku mamāyan fasa? Shin akwai wani abin bautāwa tāre da Allah? Kaḍan fwarai kuke yin tunāni.

4. mai hana haɗuwar ruwan dādi da na zartsi.

Kõ wãne ne yake shiryarwa a cikin duffan ƙasa da teku, kuma wãne ne Yake aikõwar iskõki dõmin bãyar da bushãra a gaba ga rahamarSa? Ashe akwai wani abin bautãwa tãre da Allah? tsarki yã tabbata ga Allah daga barin abin da suke shirki da Shi.

Kõ wãne ne yake fãra halitta sa'an nan kuma ya mãyar da ita, kuma wãne ne Ya arzurta ku daga sama da ƙasa? Ashe, akwai wani abin bautãwa tãre da Allah? Ka ce: "Ku kãwo dalĩlinku idan kun kasance mãsu gaskiya."

Ka ce: "Bãbu wanda ya san gaibi a cikin sammai da ƙasa fãce Allah. Kuma bã su sansancewar a yaushe ne zã a tãyar da su." Ã'a, saninsu ya kai a cikin Lãhira Ã'a, sunã cikin shakka daga gare ta. Ã'a, sũ daga gare ta makãfin zũci ne.

Kuma waƙanda suka kãfirta suka ce: "Shin idan mun kasance turbãya, mu da ubanninmu, shin, hakĩƙa, waƙanda ake fitarwa ne?" "Lalle ne, hakĩƙa, an yi mana wa'adi ga wannan, mũ da ubanninmu, daga gabãnin haka. Wannan bã kõme ba ne fãce tãtsũniyõyin farko."

Ka ce: "Ku yi tafiya a cikin ƙasa, sa'an nan ku dũba, yaya ãkibar mãsu laifi take?" (27:59-69)

3. TASHIN MASU LAIFI.

Musulmai waƙanda musuluncinsu bai hana su abin da musulunci ya hana ba, za su tãshi da shũdãyen idanu (za su tãshi da cutar ido (glaucoma)). Za su tãshi suna dã nã sani (nadãma), sannan sai su dãn koma gefe guda kamar masu shawara. Sai suce wa junansu, a cikin radã, "ba mu zauna ba a cikin dũniya face kwana goma". Sannan kuma muka yi awa dãya a cikin kabari." Sai wasunsu suce "ai ba mu zauna a dũniya ba face yini guda."

A rãnar da ake hũrãwa a cikin kãho kuma Munã tãra mãsu laifi, a rãnar nan, sunã mãsu shũdãyen idãnu. Suna bõye magana a tsakãninsu, (Sunã cewa jũna) "Ba ku zauna ba (a cikin dũniya) fãce kwãna gõma."

Mu ne mafi sani ga abin da suke faɗa a sa'ad da mafificinsu ga hanya ke cewa, "Ba ku zauna ba fãce yini guda." (20:102-104)

Allah Mai iko! Har masu laifi sun mance shekarun da suka yi suna zalunci! Idan mãye ya mance, ai uwar 'ya ba za ta manta ba, Idan waƙanda suka yi zãlunci sun mance, waƙanda aka zãlunta ba za su manta ba, kuma za su faɗa⁵ domin a fitar musu da hakkinsu.

5. وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ (٨) بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ

Gargadi:

Kuma a rānar da Sa'a ke tsayuwa, māsu laifi na rantsuwā (suna cewa) ba su zauna a cikin kabari ba fāce sā'a guda. Kamar haka suka kasance anā karkatar da su. Kuma waƙanda aka bai wa ilmi da ĩmāni suka ce: "Lalle, hakīka kun zauna a cikin Littāfin Allah, har zuwa rānar tāyarwa, to, kuma wannan ita ce rānar tāyarwar, kuma amma kū, kun kasance ba ku sani ba." To, a rānar nan uzurin waƙanda suka yi zālunci bā ya amfaninsu, kuma bā a neman yardarsu. (30:55-57)

4. TĀSHIN WASSU MASU LAIFI:

Wassu masu laifin kuma, idan sun fito daga kabari sai kōwa yai nufi nasa wuri, ba za su tambayi jūnansu ba, sabōda sun san abinda suka aikata na hōlewa a rāyuwarsu ta dūniya. A wannan ranar bābu dangantaka a tsakaninsu. Wannan nau'in, tāshinsu ya kasance kīshiyar tāshin waƙanda nayi bayāni a sama. A takaice tashin su ya kasance kamar yadda Allah (SWA) Ya ce:

Sa'an nan idan an yi būsā a cikin kaho, to, bābu dangantakōki a tsakāninsu a rānar nan kuma bā zā su tambayi jūnansu ba. (23:101)

Gargadi:

Yā kū waƙanda suka yi ĩmāni! Ku bi Allah da takawa, kuma ku kasance tāre da māsu gaskiya. (9:119)

Dūkiya da dīya, sū ne kawar rāyuwar dūniya, kuma ayyuka māsu wanzuwa na kwarai sun fi zama alheri a wurin Ubangijinka ga lāda kuma sun fi alheri ga būri. (18:46)

5. TĀSHIN MASU FADIN: "MUNJI (WA'AZI) MUN KIYA"

Dukkan mutanen da suka tāke sani, sun yi kama da mutanen da suka cewa Annabi (SAW) "Mun san gaskiya ka ke faɗa, yarda ne ba za muyi ba." Yana daga cikinsu masu cewa: kabarin mu ɗaya?, idan wani yayi musu nasiha.

Irin waƙannan mutanen za su tāshi daga kabarin, alhāli dā suna barci a cikin kabarin bā tāre da ana yi musu azāba ba, sai su rūga da gudu suna hakī. Kafin su kai ga wajen tāruwarsu sai suce "Yā bōnenmu! Wāne ne ya tayar damu daga barcinmu?"

Sannan sai su tambāya! "ko wannan shi ne wa'adin da manzanni ke ba mu labari? Suce: Lalle Manzanni sunyi gaskiya:

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ (٥١) قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن

بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ (٥٢)

Kuma aka yi b̄usa a cikin kaho, to, sai ḡa su, daga kaburbura zuwa ga Ubangijinsu, sunā ta gudu. Suka ce: "Yā bonenmu! Wāne ne ya tāyar da mu daga barcinmu?" (ashe) "Wannan shi ne abin da Mai rahama ya yi wa'adi da shi, kuma Manzanni sun yi gaskiya." (36:51-52)

Gargadi:

Kuma sunā cewa, "A yaushe wannan wa'adi yake (aukuwa) idan kun kasance māsu gaskiya?" Bā su jiran (kōme) fāce wata tsāwa guda, zā ta kāma su, alhāli kuwa sunā yin husūma. Bā zā su iya yin wasiyya ba, kuma bā zā su iya kōmāwa zuwa ga iyālansu ba. (36:48-50)

Ba ta kasance ba fāce wata tsāwa ce guda, sai ḡa su duka, sunā abin halartarwa a gare Mu. To, a yau, bā zā a zālunci wani rai da kōme ba. Kuma bā zā a sākā muku ba fāce da abin da kuka kasance kunā aikatāwa. (36:53-54)

6. TĀSHIN BIJIRARRU:

Duk wanda ya bijire daga ambaton Allah (wato alkur'ani), da mai yawan aikata bidi'a, da fasikai, za su t̄ashi kamar yadda Allah (SWA) Ya ce: **"Kuma wanda ya bijire daga ambatōNa (Alkur'āni) to, lalle ne rāyuwa mai kunci ta tabbata a gare shi, kuma Munā tāyar da shi a Rānar Kiyāma yanā makāho." (Za) Ya ce: "Ya Ubangiji! Don me Ka tāyar da ni makāho alhāli kuwa nā kasance mai gani?" (Allah) Ya ce: "Kamar wancan ne āyōyinMu suka je maka sai ka mance su, kuma kamar haka a yau ake mance ka."**

Allah (SWA) Ya ce: **Kuma kamar haka Muke s̄aka wa wanda ya yawaita (lalata rāyuwarsa), kuma bai yi īmāni da āyōyin Ubangijinsa ba. Kuma lalle ne azābar Lāhira ce mafi tsanani, kuma mafi wanzuwa (20:124-127)**

Gargadi:

Kuma kada ku zāgi waƙanda suke kira, baicin Allah, har su zāgi Allah bisa zālunci, ba da ilmi ba. Kamar wannan (misalin) ne Muka k̄awata ga kōwace al'umma⁶ aikinsu, sa'an nan zuwa ga Ubangijinsu makōmarsu take, sa'an nan Ya ba su lābari da abin da suka kasance sunā aikatāwa. (6:108)

7. TĀSHIN MASU CIN RIBA (INTEREST).

Masu cin riba (ko b̄ayarwa) ta kowace hanya- har ma ta hanyar karban b̄ashin kuƙi a banki, ko ajiya a deposit account (marar sharafin juya kuƙi da raba riba)- zā su t̄ashi daga kabarinsu kamar masu farfādiya (epilepsy). Suna t̄ashi suna fāƙuwa, sannan ga tangadi da tashin hankali! To sabōda me yasa suka t̄ashi a irin wannan hali?

6. Al'ummar akidar: Shī'a, Darika da sauransu.

Wancan, dōmin lalle ne sun ce: "Ciniki kamar riba yake."

Gargadi:

Wadānda suke cin riba bā su tāshi, fāce kamar yadda wanda Shaidān yake dimautarwa daga shafa yake tāshi. *Wancan, dōmin lalle ne sun ce: "Ciniki kamar riba yake."* Kuma Allah Yā halatta ciniki kuma Yā haramta riba. To, wanda wa'azi daga Ubangijinsa, ya je masa, sa'an nan ya hanu, to yana da abin da ya shige, kuma al'amarinsa (ana wakkala shi) zuwa ga Allah. Kuma wanda ya kōma, to, wadānnan sū ne abōkan Wuta, sū a cikinta madawwama ne.

Allah Yana shāfe albarkar riba, kuma Yana kāra (albarkar) sadakōki. Kuma Allah bā Ya son dukkan mai yawan kāfirai, mai zunubi. (2:275-276)

Yā ku wadānda suka yi īmāni! Ku bi Allah da takawa kuma ku bar abin da ya rage daga riba, idan kun kasance māsu īmāni. To, idan ba ku aikata ba, to ku sani fa, da akwai yāki daga Allah da ManzonSa. Kuma idan kun tūba to kuna da asalin dūkiyōyinku, bā ku zālunta, kuma bā a zāluntar ku. (2:278-279)

Yā ku wadānda suka yi īmāni! Kada ku ci riba ninki-ninki, ribanye. kuma ku bi Allah da takawa, tsammāninku zā ku ci nasara. Kuma ku ji tsōron wutā wadda aka yi tattali dōmin kāfirai. Kuma ku yi dā'a ga Allah da ManzonSa, tsammaninku a yi muku rahama. (3:130-132)

8. TĀSHIN MAI IYALI, FĀJIRI.

Dukkan wanda ya kasance fājiri, kuma bai daidaita a tsakanin matansa ba, bai daidaita a tsakanin 'ya'yansa ba, to wannan zai tāshi daga kabarinsa ya rūga da gudu zuwa wajen mai busa. kūra za ta rufe shi don tsananin wahalar gudu, sannan fuskarsa za ta zama baƙa sōsai. Daga zarar wannan mutum ya hangi wani daga cikin uwarsa ko ubansa ko iyalensa ko wani dān-uwansa, sai ya lallaƙa ya gudu daga wurin don kada su haɗa idānu. **Ga Kōwane mutum daga cikinsu (iyalai fājirai) akwai wani sha'ani da ya ishe shi⁷** a wannan ranar.

Gargadi:

To, idan mai tsāwa (būsa ta biyu) ta zo. Rānar da mutum yake gudu daga dān'uwansa. Da uwarsa da ubansa. Da mātarsa da diyansa. Ga kōwane mutum daga cikinsu, a rānar nan akwai wani sha'ani da ya ishe shi.

Wasu huskōki, a rānar nan, māsu haske ne. Māsu dāriya ne, māsu bushāra. Wasu huskōki, a rānar nan, akwai kūra a kansu. Baƙi zai rufe su. Wadānnan sū ne kāfirai fājirai (ga ayyukansu). (80:33-42)

7. Duba aya ta 80:37.

Ya ku wadānda suka yi ĩmāni! Kada dūkiyōyinku da diyanku su shagaltar da ku daga ambaton Allah. Kuma wanda ya yi haka, to, wadānnan sū ne māsu hasāra. (63:9)

Kuma idan wata mace ta ji tsōron kiyo daga mijinta kō kuwa bijirewa to, bābu laifi a kansu su yi sulhu a tsakāninsu, sulhu (mai kyau). Kuma yin sulhu ne mafi alheri. Kuma an halartar (an kāwata) wa rayūka yin rōwa. Kuma idan kun kyautata, kuma kuka yi takawa, to, lalle ne, Allah Yā kasance, ga abin da kuke aikatāwa, Masani.

Kuma bā zā ku iya yin ādalci ba a tsakanin mātā kō dā kun yi kwaḡayin yi. Sabōda haka kada ku karkata dukkan karkata, har ku bar ta (ḡaya matar) kamar wadda aka rātaye⁸ Kuma idan kun yi sulhu, kuma kuka yi takawa, to, lalle ne Allah Yā kasance Mai gāfara, Mai jin kai. (4:128-129)

Kuma idan kun yi nufin musanya mātā a matsayin wata mātā⁹, alhāli kuwa kun bai wa ḡayarsu¹⁰ kindāri¹¹ to kada ku karbi kōme daga gare shi. Shin zā ku karbe shi da karya da zunubi bāyyananne? Kuma yāyā zā ku karbe shi alhāli kuwa, hakīka, sāshenku yā sādu zuwa ga sāshe, kuma sun riķi alkawari mai kauri daga gare ku? (4:20-21)

Saki sau biyu yake, sai a riķa da alheri, ko kuwa a sallama bisa kyautatāwa. Kuma bā ya halatta a gare ku (maza) ku karbe wani abu daga abin da kuka bā su, fāce fā idan sū (ma'auran) na tsōron bā zā su tsāyar da iyākōkin Allah ba. Idan (kū danginsu) kun ji tsōron bā zā su tsāyar da iyākōkin Allah ba, to, bābu laifi a kansu a cikin abin da ta yi fansa da shi. Wadāncan iyākōkin Allah ne sabōda haka kada ku ķetare su. Kuma wanda ya ķetare iyākōkin Allah, to wadānnan su ne azzālumai. (2:229)

9. TĀSHIN MACE MAI JŪNĀ BIYU, DA MAI SHĀYARWA DA SAURAN MASU LAIFI.

Mace mai jūna biyu wacce ta mutu tana sābon Allah, zā ta haifu a wannan ranar sabōda tsananin wahala, daga zārar ta tashi daga kabarinta.

Mai shāyarwa, wacce ta mutu tana sābon Allah, za ta shagala da tambayar jāririnta bāyan ta tāshi daga kabarinta.

Sauran masu laifi kamar laifin shan giya da caca da sauransu, za su tāshi daga kaburburansu suna tangadī, kamar sun sha giya, sabōda tsananin wahala.

Gargadi:

Yā ku mutāne! Ku bi Ubangijinku da takawa. Lalle ne girgizar kasa ta tsayuwar Sa'a wata aba ce mai girma.

8. kamar rāgaya wacce aka rātaye ba a komai da ita sai ajiyar kāyan miya.

9. Idan kunyi nufin sabon aure.

10. wacce za'a musanyan.

11. tārīn dūkiya.

A rānar da kuke ganin ta, dukkan mai shāyar da māma tanā shagala daga abin da ta shāyar, kuma dukan mai ciki tanā haihuwar cikinta, kuma kanā ganin mutāne sunā māsu māye alhāli kuwa su bā māsu māye ba, amma azābar Allah ce mai tsanani. (22:1-2)

Ya ku waƙanda suka yi ĩmāni! Abin sani kawai, giya da cāca da refu da kiban ƙuri´a, ƙazanta ne daga aikin shaidān, sai ku nīsance shi, wa la´alla ku ci nasara. Abin sani kawai Shaidān yanā nufin ya aukar da adāwa da ƙeta a tsakāninku, a cikin giya da cāca, kuma ya kange ku daga ambaton Allah, kuma daga sallah. To, shin, ku māsu hanuwa ne? Ku yi dā´a ga Allah, kuma ku yi dā´a ga Manzo, kuma ku kiyāye. To, idan kun jūya, to, ku sani abin da kawai yake kan ManzoniMu, iyarwa bayyananniya. (5:90)

10. TĀSHIN SAMĀRI DA ‘YAN MĀTA.

Ba dukkan yara ƙanana da suka mutu ba ne ‘yan aljanna! An tambayi Manzoni Allah (SAW) akan tsatson mushirikai (kafirai), (shin za su shiga aljanna?) sai yace: “Allah (Masanin gaibu) Shi ne yasan abin da za su aikata (da sun girma).¹²

وعن ابن مسعود قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: ((الوائدة والمؤودة في النار))

Samāri da ‘yan māta (masu laifi) idan sun tāshi daga kabari za su nufi wajen mai busa da gudu. Kafin su ƙārasa wajen mai būsā, sai launin gāshin kansu ya canza zuwa farī sabōda wahala:

To, yāya, idan kun kāfirta, zā ku kāre (azābar) wani yini mai māyar da yāra (tsōfaffi) māsu hurhura. (73:17)

Gargadi:

Shin wanin Addinin Allah suke nema, alhāli kuwa a gare Shi ne waƙanda ke cikin sama da ƙasa suka sallama wa, a kan sō da kī, kuma zuwa gare Shi ake māyar da su? (3:83)

Ku ce: "Mun yi ĩmāni da Allah, da abin da aka sauƙar zuwa gare mu, da abin da aka sauƙar zuwa ga Ibrāhīm da Ismā´īla da Is´hāka da Ya´akūbu da jīkōki, da abin da aka bai wa Mūsā da Īsā, da abin da aka bai wa annabāwa daga Ubangijinsu, bā mu rarrabewa a tsakānin kōwa daga gare su, kuma mu, a gare Shi, māsu miƙa wuya ne." (2:136)

Kuma Ibrāhīm yā yi wasiyya da ita ga dīyansa, kuma Ya´akūbu (yā yi wasiyya, suka ce:) "Yā dīyāna! Lalle ne, Allah Yā zābā muku addini don haka kada ku mutu, lalle, fāce kuna Musulmai." (2:132)

12. Daga Nana Aisha (R.A), Ruwāyar Abū Dauda.

Bāyan an tāru a wajen mai busa, zā ka ga wassu mutane suna māsū jin tsōro, suna raḍa a jūnansu, suna cewa “wai! Ashe lalle za’ a iya māyar da mu akan sawunmu? Dā (a dūniya) mun kasance muna cewa idan mun mutu mun kasance kasusuwa rududdugaggu ba za a tayar da mu ba.”

Wasu zukāta, a rānar nan, māsū jin tsōro ne. Alhāli idānunsu na kaskantattu. Sunā cewa "Ashe lalle zā a iya māyar da mu a kan sāwunmu? "Ashe, idan muka zama kasusuwa rududdugaggu?"

(Dā, a dūniya) Suka ce: "Waccan kam kōmāwa ce, tābabbiya!" (79:8-12)

Gargadi:

Yā nadāma a kan bāyīNa! Wani Manzo bā ya zuwa gare su fāce sun kasance sunā māsū yi masa izgili. Ba su gani ba, da yawa Muka halakar da (mutānen) karnōni a gabāninsu kuma cewa su bā zā su kōmo ba? Kuma lalle bābu kōwa fāce waḍanda ake halartarwa ne a wurinMu. Kuma āyā ce a gare su: Kasā matacciya, Mu rāyar da ita, Mu fitar da kwāya daga gare ta, sai gā shi daga gare ta suke ci. Kuma Muka sanya, a cikinta (kasā), waḍansu gōnaki na dabīno da inabōbi, kuma Muka buɓɓugar da ruwa daga maremari a cikinta.

Dōmin su ci ‘ya’yan itācensa, alhāli kuwa hannāyensu ba su aikata shi ba. Shin, to, bā zā su gōde ba? Tsarki ya tabbata ga Wanda Ya halitta nau’uka, namiji da mace, dukkansu, daga abin da kasā ke tsirarwa, kuma daga kansu, kuma daga abinda ba su sani ba. (36:30-36)

Daga zārar mutāne da sauran halittu sun hallara, sama za ta tsāge. Malā’iku za su kasance akan sāsanin sama, sama da waḍannan malā’iku akwai wassu malā’iku guda takwas waḍanda suke ḍauke da al’arshin Ubangiji (SWA). Bābu wani rai da zai iya būya a ranar nan, kuma ba wurin būya. Ranar nan, kawai, sai gā halittu suna tsattsaye suna kallon ikon Allah.

A ran nan, mai aukuwa zā ta auku. Kuma sama zā ta tsāge, dōmin ita a ran nan, mai rauni ce. Kuma malā’iku (su bayyana) a kan sāsanninta, kuma wasu (malā’iku) takwas na ḍauke da Al’arshin Ubangijinka, a sama da su, a wannan rānar. A rānar nan zā a bijirā ku (dōmin hisābi), bābu wani rai, mai boyewa, daga cikinku, wanda zai iya bōyewa. (69:15-18)

Gargadi:

Kuma a rānar da sama take tsattsāgewa tāre da gizāgizai, kuma a saukar da malā’iku, saukarwa. Mulki a rānar nan, na gaskiya, yanā ga Mai rahama. kuma yā zama yini, a kan kāfirai, mai tsanani. (25:25-26)

Mutāne da aljannu tsattsaye suna kallo, sai Allah (SWA) Ya ce: **“Ya jama’ar aljannu da mutane! Idan kuna iya zarcewa daga sasanin sammai da kasa, to ku zarce...”**¹³

Allah maɗaukakin Sarki Zai ce: **“Lalle ne, hakika , kun zo mana ɗai-ɗai, kamar yadda Muka halittāku a farkon lōkaci, kuma kun bar abin da muka mallaka muku (na dūkiya) a bāyan bāyayyakinku, kuma ba Mu gani a tare da ku ba, macetanku waɗanda kuka riya cewa lalle ne su, a cikinku masu tarayya (-r taimakon juna) ne. lalle ne, hakika, kōme ya yayyanke a tsakāninku, kuma abinda kuka kasance kuna riyāwa yā face daga gareku. (6:94)**

Mutane da aljannu- salihai da mushirikai- duk sunyi shiru suna ji. Daga nan sai a umarci mutane su rarrabe.

Kuma a rānar da Sa’ a ke tsayuwa, a rānar nan mutāne ke rarraba.

To, amma waɗanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan kwarai, to sū anā faranta musu rāyuka, a cikin wani lambu. Kuma waɗanda suka kāfirta, kuma suka karyata, game da āyōyinMu da kuma haɗuwa da Rānar Lāhira, to, waɗancan anā halartar da su a cikin azāba. (30:14-16)

Wannan kafin hisābi kenan tukuna. Kamar dai ɓarāwo ne da mai kāya a kōtu. Kafin shari’a ta kāya, alkali zai sa a tsare ɓarāwo a gidan yāri sannan a bar mai kāya ya kwana a duk yadda yaga zai huta. To lōkacin da masu īmāni suke cikin wani lambu wane cikin azāba ake kai ɓarāyi, maƙaryata, azzālumai?

Gargadi:

Lalle ne, māsu taƙawa suna a cikin inuwōwi da maremari. Da wasu ‘ya’yan itāce irin waɗanda suke marmari. (A ce musu) "Ku ci ku sha cikin ni’ima sabōda abin da kuka kasance kuna aikatāwa." (77:41-43)

Kuma waɗannan da suka yi ɗā’a ga Allah da Mazonsa, to waɗannan sunā tāre da waɗanda Allah Ya yi ni’ima a kansu, daga annabāwa da māsu yawan gaskatāwa, da masu shahāda da sālilai. Kuma waɗannan sun kyautatu ga zama abōkan tafiya. Waccan falalar daga Allah take, kuma Allah Yā isa zama Masani. (4:69-70)

Sabōda haka: Ka tsāyar da sallah a karkatar rānā zuwa ga duhun dare da lōkacin fitar alfijir, lalle ne karātun fitar alfijir ya kasance wanda ake halarta. Kuma da dare, sai ka yi hīra da shi (Alkur’āni) akan fāri gare ka. Akwai tsammānin Ubangijinka Ya tāyar da kai a wani matsayi gōdadde. (17:78-79)

13. Ibn Kathir ya tafi akan wannan ayar tana magana akan ranar kiyama ne! ba akan mutuwa a nan duniya ba

Yaumul Qiyama

Ku ji tsōron wani yini wanda ake māyar da ku a cikinsa zuwa ga Allah, sa'an nan kuma a cikawa kōwane rai abin da ya sanā'anta, kuma sū bā a zāluntar su. (2:281)

Ya ku wadānda suka yi ĩmāni! Ku ciyar daga abin da Muka arzuta ku daga gabānin wani yini ya zo bābu ciniki a cikinsa kuma bābu abūta, kuma bābu ceto, kuma kāfirai sū ne azzālumai. (2:254)

Kuma ku ji tsoron wani yini, (a cikinsa) rai bā ya wadātar da wani rai da kōme, kuma ba a karɓar cetō daga gareshi, kuma ba a karɓar fansa daga gare shi, kuma bā su zama ana taimakon su ba. (2:48)

BABI NA BIYU:

YAUMUL FASL (RANAR RARRABEWA)

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا (17) يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا

Lalle ne, rānar rarrabewa tā kasance abin kayyade wa lōkaci. Rānar da zā a yi būsā a cikin kaho, sai ku zo, jama'a jama'a. (78:17-18)

A lokacin da mutane suka zo matari, jama'a jama'a, zaka ga fuskokin halittu sun canza.

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ...

Wadanda suka karyata game da Allah, fuskokinsu zasu canza bakake:

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ...

Allah Madaukakin sarki Zai rarrabe mutane kashi uku, sannan kowane kashi a rabasu kashi-kashi. Manyan kashi guda uku sune: As'habul maimana, As'habul mash'ama, da Sabikunas-sabikun.

Su **As'habul maimana** (As'habul yamin) mutane ne wadanda, a duniya, sun aikata aikin kwarai, kuma su ana tsaida su ta gefen dama, gefen bangaren aljanna.

As'habul mash'ama (As'habush shimal), wassu mutane ne wadanda aka jiyar dasu dadi a duniya sai suka mance da ni'imar Allah da Yayi musu, suka kasance masu dogewa akan munanan zunubai masu girma. Wadannan sun kasance wadanda za'a tara a bangaren wutar Jahannama. wa iyazu billah.

Kashi mafi daraja, wato **Sabikunas sabikun**, sun kasance jama'a ne daga mutanen farko (wato Manzanni da Sahabbai) da kuma kadan daga cikin mutanen karshe (Waliyyai). Wannan kashin aikin mutum ba zai sa shi ciki ba, amma a duba suratun Nisa'i aya ta 69. Ana tara Sabikunas sabikun ne a kusa da Aljanna, kuma daura da Aljannar.

Kowane kashi, abin da ke kusa da shi yana feso masa da somin-tabin (Azāba ko Ni'ima), kuma bashi da ikon tunkudewa koda ya so tunkudewar.

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً (7) فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ (8) وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ (9) وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ (10) أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ (11) فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

Gargadi:

Ka ce, "Lalle mutanen farko da na karshe. "Tabbas, wadanda ake tarawa ne a cikin wani yini sananne. (6:49-50)

Wata kungiya (Allah) Yā shiryar, kuma wata kungiya bata tā wajaba a kansu; lalle ne sū, sun riki shaidanu majibinta, baicin Allah, kuma sunā zaton, lalle sū, māsu shiryuwa ne. (7:30)

Wannan rānar rarrabewa ce, Mun tattara ku tare da mutānen farko. To, idan akwai wata dabara gare ku, sai ku yi maNi ita. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyatāwa! (77:38-40)

Daga cikin rarrabewa manya, akwai rarrabewa tsakanin Yahudawa, Sabunawa, Nasara, Majusawa da kuma Mushirikai. Allah Shine mafi sanin yadda rarrabewar zata kasance.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِغِينَ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ
بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ (سورة الحج)

Gargadi:

Lalle ne, waɗanda suka yi ĩmāni da waɗanda suka tuba (Yahūdu) da Karkatattu da Nasāra, wanda (ya tuba) ya yi ĩmāni da Allah da Rānar Lāhira, kuma ya aikata aiki na kwarai, to, bābu tsōro a kansu, kuma bā su zamo sunā bakin ciki ba. (5:69)

Lalle ne waɗanda suka yi ĩmāni, da waɗanda suka tūba, da Nasāra da Makarkata, wanda (ya tuba) ya yi ĩmani da Allah da Yinin Lāhira, kuma ya aikata aikin kwarai, to, suna da ijārarsu a wurin Ubangijinsu, kuma bābu tsōro a kansu, kuma ba su zama suna yin bakin ciki ba. (2:62)

Abin sani kawai, daga cikin kowace al'umma, Allah (SWA) Za ya ware azzalumai waɗanda suka karyata manzanni, sannan a kora su (ana kange su) zuwa wuri guda. A lokacin da suka iso (matattararsu) wajen da za'a yi musu hisabi, Allah (SWA) Zai ce dasu: **"Ashe kun karyata āyōyinNa, kuma ba ku kewaye su da sani ba? To, mene ne kuka kasance kunā aikatāwa?"**

Kuma magana ta auku a kansu, sabōda zāluncin da suka yi. To, sū bā su da ta cewa.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ (83) حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوا قَالَ
أَكذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا أَمْ آذًا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (84) وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا
فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ (سورة النمل)

A wannan rana, za'a tambayi taron mushirikai, a ce dasu: "Menene kuka karbawa Manzanni?" Sai lābāru su bace musu a rānar nan sa'an nan bā zā su tambayi jūnansu ba.

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ (65) فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ (سورة القصص)

Gargadi:

Kuma mene ne zaton waɗanda suke kirƙira karya ga Allah, a Rānar Kiyāma? Lalle haƙiƙa, Allah Ma'abūcin falala ne a kan mutāne, amma kuma mafi yawansu bā su gōdewa. (10:60)

Azābar da kāfirai za su shiga a rānar nan, ita ce azābar wata inuwa (kamar bishiya) mai rassa uku. Ita wannan inuwar ba ta da wani sanyi ko kaɗan. Idan aka kai kāfirai inuwar, bishiyar zata rika yin tartatsi (spark) kamar irin na wutar lantarki (electricity). A duk lōkacin da tayi tartsatsi, za ta jefo musu da wani abu kamar dīgo (drops) na narkekkiyar dalma, girmansu kuma kamar baƙāƙen rāƙumma manya. Idan tartsatsi ya fāɗo ya danne kāfiri, kāfiri yana konewa, da kyar zai tūre wannan tartatsin, kafin kuma wani ya fāɗo masa. Allah Ya kiyaye mu.

Hakanan kāfirai za suyi ta fāma da wannan azābar, a madadin wajen hūtarwarsu, kafin aje ga ranar hisābi, sannan su kōma cikin babbar azāba. A wannan rānar za a cewa kafirai:

Ku tafi zuwa ga abin da kuka kasance kuna karyaƙawa game da shi! Ku tafi zuwa ga wata inuwa mai rassa uku. Ita ba inuwar ba, kuma ba ta waɗatarwa daga harshen wuta. Lalle ne, ita, tanā jifā da tartsatsi kamar sōraye. Kamar dai su raƙumma ne baƙāƙe. Bone ya tabbata, a rānar nan, ga māsu karyaƙawa!

(77:29-34)

Gargadi:

Shin suna jira (ne), fāce dai Allah Ya je musu a cikin wasu inuwōyi na girgije, da malā'iku, kuma an hukunta al'amarin? Kuma zuwa ga Allah al'amurra ake māyar da su. (2:210)

A wannan rānar, abōki ba zai tambayi yadda wani abōkinsa yake ba.¹⁴ Wahalar kōwa ta ishe shi. Kāfirai zā su zauna a wannan hāli na azābar bishiya, sū kuma waɗanda suka yi imāni za su zauna a cikin lambu (dausayin raudha ko inuwar al'arshi) har ya zuwa lōkacin da za'a zo da manzanni dōmin su bāda shaida.

14. Duba aya ta 70:10

To, yāyā, idan Mun zo da shaidu daga dukkan al'umma, kuma Muka zo da kai (ya Muhammadu) a kan wadannan (al'ummar), kana mai shaida! (4:41)

Kuma, idan manzanni aka kayyade lōkacin tāra su. Domin babbar rānar da aka yi wa ajali. Domin rānar rarrabewa. Kuma, me ya sanar da kai rānar rarrabewa? Bōne yā tabbata a rānar nan, ga māsū karyatāwa! (77:11-13)

Duk da azābar da kāfirai suke dāndānāwa a karkashin bishiya ma'abōciyar reshe uku, suna tsōron ace alkiyāma za ta tsāya- watō suna tsōron ranar da za'a yi hisabi 'yan wuta su tafi wuta- sabōda azābar alkiyāma tafi azābar bishiya mai rassa uku.

To, idan gani ya dīmauta (ya yi kyalli). Kuma, watā ya yi husūfi (haskensa ya dushe). Aka tāra rānā da watā. Mutum, a rān nan, zai ce "Ina wurin gudu?" (75:7-10)

Gargadi:

A'aha! bābu mafaka. Zuwa ga Ubangijinka wurin tabbata, a rānar nan, yake. Ana gayā wa mutum, a rānar nan, abin da ya gabātar da wanda ya jinkirtar. Ba haka ba! Mutum, ga abin da ya shafi kansa, masani ne. Kuma ko da yā jefa uzurōrinsa (bā zā a saurāre shi ba). (75:11-15)

Ranar būsar kaho yini ne mai matukar wahala. Akan kāfirai ba mai sauki ba ne!¹⁵

Daga zarar an tāra manzanni, sai a gargadō mutāne dōmin su zo wajen da za'a damkāwa kōwa littāfinsa- wajen da za'a yi hisābin ayyuka da bada shaida. Innā lillāhi wa innā ilaihi rāji'un:

FASALI:

SHaidu Daga Manzanni:

وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ (11) لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ (12) لِيَوْمِ الْفَصْلِ (13) وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ (14) وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ (15) (سورة المرسلات)

Kuma, idan manzanni aka kayyade lōkacin tāra su. Domin babbar rānar da aka yi wa ajali. Domin rānar rarrabewa. Kuma, me ya sanar da kai rānar rarrabewa? Bone yā tabbata a rānar nan, ga māsū karyatāwa! (77:11-15)

15. Ayōyi na 74:9-10

Idan Allah (SWA) Ya tara Manzanni, Zai tambayesu: "**Mene ne aka karɓa muku?**"-na tauhidi, a lokacin da kuka kirayi mutanenku. Manzanni za su amsa, su ce: "Bābu ilmi a gare mu, bamu san abinda ke cikin zukatansu ba kuma bamu san irin bidi'oin da suka kirkiro a bayanmu ba. Lalle ne Kai (Ubangiji), Kai ne Masanin abubuwan fake."

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ (سورة المائدة)

Sai Allah (SWA) Ya maida kan Annabi Isa dan Maryam (AS), Ya ce masa: "**Yā Īsā ɗan Maryama! Ka tuna ni'ima Ta a kanka, kuma a kan mahaifiyarka, a lōkacin da Na karfafa ka da Rūhul Kudusi, kanā yiwa mutāne magana a cikin shimfidar jariri, da kuma kanā dattijo. Kuma a lōkacin da Na sanar da kai rubutu da hikima da Attaura da Injila, kuma a lōkacin da kake yin halitta daga lākā kamar surar tsuntsu da izinīNa, sa'an nan ka hura a cikinta sai ta zama tsuntsu da izinīNa, kuma kanā warkar da haifaffen makaho da kuturu, da izinīNa, kuma a lōkacin da kake fitar da matattu da izinīNa, kuma a lōkacin da Na kange Banī Isrā'ila daga gare ka, a lōkacin da ka je musu da hujjōji bayyanannu, sai wadanda suka kāfirta daga cikinsu suka ce: 'Wannan bā kōme ba ne, fāce sihiri bayyananne.'**"

"(Kuma ka tuna) lōkacin da Na yi wahayi zuwa ga Hawāriyāwa cewa ku yi īmāni da Ni, kuma da ManzoNa. Suka ce: "Mun yi īmāni, kuma ka shaida da cewa lalle mu, māsū sallamāwa ne."

"(Kuma ka tuna) lōkacin da Hawāriyāwa suka ce: "Ya Īsā ɗan Maryam! shin, Ubangijinka Yanā iyāwa Ya saukar da kabaki a kanmu daga samā?" Sai ka ce: "Ku bi Allah da tafawa idan kun kasance muminai." Sai suka ce: "Munā nufin mu ci daga gare shi ne, kuma zukātanmu su natsu kuma mu san cewa lalle ne, kā yi mana gaskiya, kuma mu kasance daga māsū shaida a kansa." Sai ka ce: "Yā Allah. Ubangijinmu! Ka saukar da kabaki a kanmu daga sama dōmin ya zama īdi ga na farkonmu da na karshenmu, kuma ya zama āyā daga gare Ka. Ka azurta mu, kuma Kai ne Mafīcin māsū azurtawa." Allah Na ce: "Lalle ne Nī mai saukar da shi ne a kanku sa'an nan wanda ya kāfirta daga gare ku, to, lalle ne Nī, Inā azabta shi, da wata azāba wadda bā Ni azabta ta ga kōwa daga tālikai."

Bayan Allah (SWA) Ya tunatar da Annabi Isa (AS) dukkan wadannan ni'imomi da Yayi masa da mutanensa, sai Ya tambayeshi: iz Qalallahu:

"**Yā Īsā ɗan Maryama! Shin, kai ne ka ce wa mutāne, Ku rife ni, ni da uwata, abubuwan bautāwa biyu, baicin Allah?**" (Īsā (A.S) za) ya ce: "Tsarkinka yā tabbata! Bā ya kasancewa a gare ni, in faɗi abin da bābu wani hakki a gare ni."

Idan nã kasance nã faɗe shi, to lalle Ka san shi, Kanã sanin abin da ke a cikin raina, kuma bã ni sanin abin da ke a cikin ranka. Lalle ne Kai Masanin abubuwan fake ne."

"Ban faɗa musu ba fãce abin da Ka umurce ni da shi; watau: **'Ku bauta wa Allah Ubangijina kuma Ubangijinku;**' kuma nã kasance mai shaida a kansu matuƙar nã dawwama a cikinsu, sa'an nan a lõkacin da Ka karɓi raina Kã kasance Kai ne mai tsaro a kansu, kuma Kai, a kan dukkan kõme, Halartacce ne.

"Idan Ka azabta su, to lalle ne su, bãyinKa ne, kuma idan Ka gãfarta musu, to, lalle ne Kai ne Mabuwayi Mai hikima."

(Sai) Allah Ya ce: **"Wannan ce rãnar da mãsu gaskiya, gaskiyarsu take amfãninsu. Sunã da gidãjen Aljanna, kõramu sunã gudãna daga karkashinsu, sunã madawwama a cikinsu har abada. Allah Yã yarda da su, kuma sun yarda da Shi. wannan ne babban rabo mai girma."**

(A duba tafsirin aya 109 zuwa 119- Suratul Maida, domin karin bayani). Allah (SWA) Shi Ya san a yadda wadannan tambayoyi zasu kasance, A bainar Jama'a ko a wani wuri na dabam.

Gargadi:

Yã kũ mutãne! Hakĩka, Manzo yã je muku da gaskiya daga Ubangijinku. Sabõda haka ku yi ãmãni yã fi zama alheri a gare ku. Kuma idan kun kãfirta, to, Allah Yanã da abin da ke cikin sammai da fasa. Kuma Allah Yã kasance Masani, Mai hikima.

Yã Mutãnen Littãfi! Kada ku zurfafã a cikin addininku. Kuma kada ku faɗa, ga Allah, fãce gaskiya. Abin da aka sani kawai, Masĩhu ãsa ðan Maryama Manzon Allah ne, kuma kalmarSa, yã jefa ta zuwa ga Maryama, kuma rũhi ne daga gare Shi. Sabõda haka, ku yi ãmãni da Allah da manzanninSa, kuma kada ku ce, "Uku". Ku hanu (daga faɗin haka) yã fi zama alheri a gare ku. Abin da aka sani kawai, Allah Ubangiji ne Guda. TsarkinSa yã tabbata daga wani abin haifuwa ya kasance a gare Shi! Shĩ ne da abin da ke cikin sammai da abin da ke cikin fasa kuma Allah Yã isa Ya zama wakĩli.

Masĩhu bã ya fyãmar ya kasance bãwa ga Allah, kuma haka malã'ikun nan makusanta. Kuma wanda ya yi fyãmar bautarSa kuma yi yi girman kai, to, zai tãra su zuwa gare shi gabã ðaya. (4:170-172)

Yã ku waɗanda suka yi ãmãni! Ku karɓa wa Allah, kuma ku karɓa wa Manzo, idan Ya kirãye ku zuwa ga abin da Yake rãyar da ku; Kuma ku sani cewa Allah Yanã shãmakacewa a tsakãnin mutum da zũciyarsa, kuma lalle ne Shĩ, a zuwa gare Shi ake tãra ku. (8:24)

A wannan rana (ta Yaumul Fasl), za'a zo da Manzanni (Annabawa) domin su bayar da shaida akan wadanda suka gaskata su. kōwace al'umma, Manzon da aka aika mata zai bayar da shaidar imanin mutanensa. Sannan kuma wadanda suka kafirta, ba zā a basu damar kawo wani uzuri da ya hanasu gaskata manzanni ba.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ (سورة النحل)

Amma su mushirikai, za ace musu: "Ku kāwo dalilinku." Sai su fahimci cewa lalle gaskiya ga Allah take. Kuma abin da suka kasance sunā kirkirāwa na karya ya face daga barinsu.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (سورة القصص)

Gargadi:

Yā kū wadanda suka kāfirta! Kada ku kāwo wani uzuri a yau. Anā yi muku sakamakon abin da kuka kasance kunā aikatāwa kawai ne.

Yā kū wadanda suka yi īmāni! Ku kōma zuwa ga Allah kōmawar gaskiya. Mai yiwuwa Ubangjinku Ya kankare muku miyāgun ayyukanku kuma Ya shigar da ku a gidājen Aljanna, koramu na gudāna daga karkashinsu a rānar da Allah bā Ya kunyatar da Annabi da wadanda suka yi īmāni tāre da shi. Haskensu yanā tafiya a gaba gare su da jihōhin dāmansu, sunā cewa, "Yā Ubangijiumu! Ka cika mana haskenmu, kuma Ka yi mana gāfara. Lalle Kai, a kan dukkan kōme, Yā kai Mai ikon yi ne." (66:7-8)

Annabin karshe, cikamakin annabawa, Annabi Muhammadu (SAW), shi ne zai bayar da shaidar imanin al'ummarsa. Dukkan ayyukan da mutane suka aikata bisā umarnin annabi (SAW), za su samu amincewar (shaidar) annabi Muhammadu (SAW). Dukkan bidi'oi da aka kirkiro aka jinginasu da musulunci, annabi (SAW) zai ce bai umurci wadanda suka aikata wadannan bidi'oin ba.

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا (سورة النساء)

A rānar nan, wadanda suka kāfirta kuma suka sābā wa Manzo, sunā gūrin dā an baje kasa dasu, kuma bā su bōye wa Allah wani labāri. (4:42)

Gargadi:

Kuma wanda ya nemi wanin Musulunci ya zama addini, to, bā zā a karba daga gare shi ba. Kuma shi a Lāhira yana daga cikin māsū hasāra. (3:85)

A wannan rana, sai a kawo ma'aune (na gwajin) ayyukan mutane da Aljannu. Su wandannan ma'aune suna auna nauyin abu mai karantar da idanu ba zai iya gani ba.

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ (سورة الأنبياء)

Wanda ya zo da kyakkyāwan aiki guda, to, yanā da gōma dīn misālansa. Kuma wanda ya zo da mūgun aiki gūda, to, bā zā a sāka masa ba fāce da misālinsa. Kuma sū (ma kafirai) bā a zāluntar su. (6:160)

Gargadi:

Kuma awo a rānar nan gaskiya ne. To, wanda sikelansa suka yi nauyi, to, wadānnan sū ne māsu cin nasara. Kuma wanda sikelansa suka yi rashin nauyi, to, wadānnan ne wadanda suka yi hasarar rayukansu, sabōda abin da suka kasance, da āyōyinMu, sunā yi na zālunci. (7:8-9)

Kuma ka tsai da salla a gefe guda biyu na yini da wani yanki daga dare. Lalle ne ayyukan fwarai sunā kōre mūnānan ayyuka. Wancan ne tunātarwa ga māsu tunāwa. Kuma ka yi hakuri. Allah bā Ya tōzartar da lādar māsu kyautatāwa. (11:114-115)

Idan aka ajiye ma'aunen gwajin ayyuka, aka dau tsawon lokaci ba ayi gwajin ba, ga rana an kawo ta kusa da kanun jama'a, jama'a zasu kosa da wahala suyi tunanin zai fi zama alheri ayi hisabi koya ya san makomarsa. Sai wassu suce: shin ba ku gani ba halin da kuke ciki? Ba za ku nemi wanda zai cece ku a wurin Ubangijinka ba. Haka ne fa! Ga Annabi Adamu (Babanmu). Sai a tafi wajen Annabi Adamu (A.S) a koka masa akan ya roki Allah (SWA) ayi hisabi. Annabi Adam (A.S) zai ce: Ba ku gani ba, Allah Yayi fushi, fushi da Bai taba yin irinsa ba kuma ba Zai kara yin irinsa ba? Nima yau takaina nake saboda kuskuren da nayi na cin itaciya da aka hane ni. Nafsiy, nafsiy! Ku tafi ku kokawa Nuhu. Annabi Nuhu (A.S) zai tura jama'a zuwa wajen Annabi Ibrahim, Annabi Ibrahim ya tura jama'a zuwa wajen Annabi Musa (A.S), Annabi Musa ya tura jama'a zuwa wajen Annabi Isa dan Maryama (A.S). Annabi Isa ya tura jama'a zuwa wajen mafificin halitta- Annabi Muhammadu (SAW).

Idan Jama'a suka zo wajen mafificin halitta, sai suce: kai ne Muhammadu Manzon Allah kuma cikamakin annabawa, Allah Ya gafarta maka abinda ya gabata da wanda ya kasance karshe! Ka cece mu a wajen Ubangijinka, Ka duba halin (wahala) da muke ciki.

Ana laha, Ana laha! Sai ya tafi zuwa kasan al'arshi yayi sujjada yayi gaisuwa da kalamana da ba a taba godewa Allah da su ba (kamar yadda Allah Zai kimsa masa) har

sai Allah (SWA) Ya ce: **Ya Muhammadu! Daga kanka (daga sujada) ka roka a baka, ka nemi cetonsu a baka.** Sai Annabi (SAW) ya ce: Al'ummata Ya Ubangiji! Al'ummata Ya Ubangiji!! Al'ummata Ya Ubangiji!!!

Allah (SWA) Zai ce: Ya Muhammadu! Dauki duk wanda babu hisabi a kansa, daga al'ummarka, ka shigar dashi Aljanna ta kofar dāma.

Gargadi:

Ka ce: (Allah Yā ce): "Yā bāyīNa wadānda suka yi ĩmāni! Ku bi Ubangijinku da takawa. Wadānda suka kyautata a cikin wannan dūniya sunā da sakamako mai kyau, kuma kasar Allah mai fādī ce (idan kuna bukatar yin hijira). Māsu hakuri kawai ake cika wa ijārarsu, bā tare da hisabi ba.

Da yawa daga cikin sahabbai (R.A), bayan Ahlul baiti da goman da aka yi musu albishir, za su shiga Aljanna ba tare da wani hisabi ba. Allah Shi ne mafī sani.

Sauran jama'a da suka cancanta ayi musu hisabi, za ayi musu gwajin ayyuka da sikeli.

BABI NA UKU

RANAR HISABI- YAUMU YAQUMUL ASH'HAD:

Idan wa'adi ya cika, mala'iku za su zo da manyan littafan nan guda biyu (illiyyun da Sijjin) domin su cire wa kowa littafinsa ya ga bitar abubuwan da ya aikata a duniya.

Idan mala'iku suka zo da littafan, sai su fara rabawa. Duk wanda littafinsa ya fito daga illiyyun za a bashi littafin a hannun dama. amma su masu laifi za a basu littafansu a hannun hagu.

Wanda aka bashi littafinsa a hannun dama ya karanta, ya ga ayyuka masu kyau (harda ladan fāsa zunubi da yayi), sai ya kutsa cikin makusantansa (har wanda bai sani ba) yana ce musu "ku karba, ku karanta littafina, daman "Lalle ne ni, nã tabbata cewa ni mai haɗuwa da hisābina ne." (na ladan abubuwan da nake aikatawa don Allah).

Shi kuma wanda aka ba shi littafinsa a hannun hagu, idan ya duba munanan ayyukansa, sai yayi burin da ma ba a bashi littafin ba, dama bai ga abubuwan da za a auna masa ba. Ya yi burin "ina mutuwa shine karshen al'amari". Ya fara tunawa: dukiya da na tara a duniya da sarauta ta basu yi mini amfani ba. Kai! Karshen al'amarin wannan mutum (kamar yadda za mu gani) shi ne ace da mala'iku: "**Ku kāmā shi, sa'an nan ku sanyā shi a cikin kukumi.**" "**Sa'an nan, a cikin (wutar) Jahīm, ku kōna shi.**" "**Sa'an nan, a cikin sarka, tsawonta zirā'i saba'in, sai ku sanya shi.**"¹⁶

Gargadi:

Hisābin mutāne ya kusanta gare su, alhāli kuwa sunā a cikin gafala, sunā māsu bijirewa. Wani ambatō daga Ubangijinsu, bā ya zuwa gare su fāce sun saurāre shi, alhāli kuwa sunā māsu yin wāsa. (21:1-2)

A lokacin da aka jibge manyan littafan illiyyun da sijjin a gaban mutane sai ka ga māsu laifi sunā māsu jin tsōro daga abin da ke cikinsa. Idan aka gama rabawa, jama'a suka gama karantawa, sai ka ji wassu mutane suna cewa: "Kaitonmu! Mene ne ga wannan littāfi, bā ya barin (laifi) karama, kuma bā ya barin babba, fāce yā kididdige ta?" Kuma Ubangijinka bā Ya zāluntar kōwa.

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَا لِ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا (سورة الكهف)

16. Duba Suratul Haqqat

Gargadi:

Kanā ganin azzālumai sunā māsu tsōro daga abin da suka sanā'anta alhāli kuwa shi abin tsonon, mai aukuwa ne gare su, kuma wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai sunā a cikin fadamun Aljanna sunā da abin da suke so a wurin Ubangijinsu. Waccan fa ita ce falala mai girma. (42:22)

A Rānar da kōwane rai yake sāmūn abin da ya aikata daga alheri, a halarce, da kuma abin da ya aikata daga sharri, alhāli yana gūrin, dā dai lalle a ce akwai fage mai nīsa a tsakāninsa da abin daya aikata na sharrin! Kuma Allah Yanā tsōratar da kū kanSa. Kuma Allah Mai tausayi ne ga bāyinSa. (3:30)

Ga kowace al'umma, za a zo da manzon da ya kira su zuwa ga tauhidi domin ya bayar da shaidar ayyukan da suke shine ya umarce su da aikatawa don Allah.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ (سورة يونس)

ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ (سورة التكاثر)

Kamar yadda Allah (SWA) Ya tunasar da Annabi Isa (A.S) ni'imomin da Ya masa, sannan ya tambayeshi a game da mutanensa, Allah (SWA) Zai tambayi mutane a bisa ni'imomin da Yayi musu- ni'imar samun dukiya, 'ya'ya, abinci, motoci da gidaje- da irin godiyar da suka nuna a lokacin da Allah Yayi musu ni'imar. Wanda yayi murnar samun wani abu sai ya shirya "Party," zai yi bayani.

وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ. [*] وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ

مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

ADDU'A:

رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ (سورة الأحقاف)

"Ya Ubangijīna! Ka kange ni dōmin in gōde wa ni'imarKa, wadda Ka ni'imta a kaina da kuma a kan mahaiḡana biyu, kuma dōmin in aikata aikin kwarai wanda Kake yarda da shi, kuma Ka kyautata mini a cikin zuriyata. Lalle nī, nā tūba zuwa gare Ka, kuma lalle ni, inā daga māsu sallamāwa (ga umurninKa)." (46:15)

Sakamakon zalunci a tsakanin mutane- mutum ya biya mutum abinda ya zalunce shi-zai kasance bayan awon ayyuka (Allah Shi ne Mafi sani). Wanda ya zalunci dan-uwansa (a duniya) zai biya (a Lahira) da kyawawan ayyukansa da aka auna, zai dauki munanan awun dan-uwansa idan bashi da kyawawan ayyukan biya (ko idan sun kare a wajen biyan basussuka).

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ (سورة الحج)

Gargadi:

...Yā ku mutāne! Abin sani kawai, zāluncinku a kanku yake, a bisa rāyuwar dūniya. Sa’an nan kuma zuwa gare Mu makōmarku take, sa’an nan Mu bā ku lābāri game da abin da kuka kasance kunā aikatāwa. (10:23)

Wanda ya aikata aiki na kwarai to sabōda kansa ne, kuma wanda ya mūnanā, to, yanā a kansa. Kuma Ubangijinka, bā Mai zālunci ga bāyinSa ne ba. (41:46)

Wassu sun samu shiga Aljanna ba tare da hisabi ba! Ga wassu za su shiga wuta ba tare da hisabi ba.

Ka ce: "Kō mu gaya muku game da mafifita hasāra ga ayyuka?" (su ne) "Wadanda aikinsu ya face a cikin rāyuwar dūniya, alhāli kuwa sunā zaton lalle ne sū, sunā kyautata, (abin da suke gani) aikin kwarai?" Wadancan ne wadanda suka kāfirta da āyōyin Ubangijinsu, da kuma haḍuwa da Shi, sai ayyukansu suka bāci. Sabōda haka bā zā Mu tsayar musu da awo ba a Rānar Kiyāma. Wancan ne sakamakonsu shī ne Jahannama, sabōda kāfircinsu, kuma suka riki āyōyiNa da ManzanniNa abin izgili. (18:103-105)

Ga wadanda suka samu littafinsu (bayan an gama biyan basussuka), ana ce da kowannensu:

"Karanta Littāfinka. Ranka ya isa ya zama mai hisābi a kanka a yau." (17:14)

Gargadi:

Lalle ne, Mū, Mun yi muku gargadīn azāba makusanciya, rānar da mutum ke dūbi zuwa ga abin da hannāyensa suka aikata, kuma kafiri ya ce: "Kaitona, dā dai nā zama turbāya!" (78:40)

Ga mutane tsatstsaye, kowa ya karanta littafinsa, kuma ya fahimci makomarsa. Jama’a za su fara tunanin abin da ya kaisu ga samun wannan sakamako, sai ka ga mutum ya ciza yatsarsa yana cewa “Ya kaitona! Da man ace na riki hanya tare da manzo! da man a ce ban riki wane masoyi ba! Lalle ne, hakika, ya batar da ni daga tunawa a bayan (tunawar) ta je mini.”

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا (٢٧) يَا وَيْلَتَا لَيْتَنِي لَمَّ
أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا (٢٨) لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا
(سورة الفرقان)

Bayan wani lokaci, sai mala'iku su zo, su karbi littafan fajirai ba tare da sun yi musu bushara ba, su murtsike littafan su watsar da shi- kura watsatstsiya. Fajirai suna sirrinta fadin Allah Ya tsare mu, Mala'iku za su ce da su: "Hijran mahjuran"- ba ku ba shiga Aljanna (Aljanna ta haramta a gareku).

يَوْمَ يَرُونَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حَجْرًا مَحْجُورًا (22) وَقَدِمْنَا إِلَى مَا
عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا (سورة الفرقان)

Sannan sai a tafi da fajirai wajen shiga wuta. Fajirai su za su fara tafiya wuta (bayan Aali Fir'auna¹⁷), kuma za su shige ta ne, ranar sakamako, ba tare da jinkiri ba.

وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ (14) يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ (15) وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ

(سورة الانفطار)

17. وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ

BABI NA HUDU

YAUMUD DIN.

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ (17) ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ (18) يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ
شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ (19) (سورة الانفطار)

Kuma me ya sanar da kai abin da ake cewa Yaumud din? Sa'an nan, me ya sanar da kai abin da ake cewa Yaumud din? Rānā ce da wani rai ba ya iya mallakar kōme dōmin wani rai, kuma al'amari a rānar nan, ga Allah (ƙai) yake.

A ranar nan (ta Yaumud din) za a kira fajiran daga wani wuri mai nisa, kuma dole su tafi wurin da aka kirasu ba tare da sun karkace ba. A wannan lokacin ba za ka ji komai ba sai sautin tafiyar kafirai- rudum! rugudum! rudum!- Kamar dawaki marasa adadi suna sukuwa.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا (سورة طه)

Gargadi:

A yinin nan ceto bā ya yin amfāni fāce wanda Mai rahama Ya yi masa izni kuma Ya yarda da shi, da magana. Yanā sanin abin da ke a gaba gare su da abin da ke bāyansu, kuma bā su kewayewa da shi ga sani. Kuma fuskōki sukayi kankan da kai ga Rāyayye, Tsayayye (Allah), alhāli kuwa wanda ya dāuko wani zālunci ya tābe. Kuma (amma) wanda ya aikata wani abu daga ayyukan kwarai alhāli kuwa yanā mai īmāni, to, bā ya tsōron wani zālunci ko wata nakasa. (20:109-112)

Bayan fajirai sun sha gudu da tsawonsa ya kai misalin zagaya duniya sau dubu, sai a jera su a sahu guda. Sannan Allah (S.W.A) Ya ce musu “**Lalle ne, hakika, kun zo Mana kamar yadda Muka halittaku a farkon lokaci. Wato kun riya cewa ba za Mu sanya muku wani lokacin haduwa ba.**” Sannan sai Allah (S.W.A) Ya tambayesu “Mulki ga wa yake a yau? Sai suce “Yana ga Allah, Makadaici, Mai tilastawa.

وَعَرِّضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا

Watau saida aka tilasta su, suka sha gudu sannan suka san Allah dāya ne, kuma mai tilastawa? Tukuna! za su san sunyi fajirci a duniya, su bada shaida da kansu.

Bayan sun bada amsa, sai Allah (S.W.A) Ya ce: Yau ana saka wa kowane rai a game da abin da ya aikata, babu zalunci a yau.

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ (16)
الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ (سورة غافر)

Kowane halitta (Mutum da Aljani) zai je Lahira da mala'ikunsa biyu- mai masa shaida da mai kōra- ko ayi masa shaida ko a kōra shi wutar jahannama. (Allah Ya shirye mu)

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ (سورة ق)

Daga yadda aka jera fajirai, sai a umarci mala'iku masu kora na kowane mutum da aljani ace musu: **“Ku t̄ara waɗanda suka yi z̄alunci, da abōkan haɗinsu, da abin da suka kasance sunā bautāwa wanin Allah, sabōda haka ku shiryar da su (ku nuna musu) zuwa ga hanyar Jahīm. Kuma ku tsayar da su (kafin su shiga wutar), lalle su, waɗanda ake yi wa tambaya ne. (37:22-24)**

Gargadi:

Me ya sāme ku, b̄a ku taimakon j̄una? (Kamar yadda kuke yi a duniya). Ā'a, s̄u a yau, m̄asu sallamāwa ne. (37:25-26)

Kafin kowane mala'ika, mai kora, ya aza keyar wadda zai kora, sai an ce masa: **"Lalle ne, haḳīka, ka kasance a cikin gaɗala daga wannan. To, Mun kuranye maka rufinka, sabōda haka ganinka a yau, mai kaifi ne."** (50:22) za ka iya hangowa har wutar Jahim.

Bayan an kora su kusa da Jahim, suna kallonta, sai a tsayar da su. Ka bada misali da wanda ya je gabar teku ya tsaya yana kallon ambaliyar ruwa, alhali wannan mutumin matsoraci ne, kuma a garinsu ba ko tafki, in banda rijiya.

To a lokacin da aka tsayar dasu, suna kallon wuta- ido ya rena fata, sai wassu suce wa wassu “Lalle ku, kun cuce mu, kun kasance kuna je mana ta dama wajen yadda muka amince.” Sai su mayar musu da amsa “A a, ku dai daman ba ku kasance muminai ba. Kundai kasance mutane ne masu ketare haddi. Dukkanmu ba mu da wani dalili akan junanmu. Saboda haka maganar Ubangijinmu ta wajaba a kanmu. Lalle mu masu dandanawar wuta ne. saboda haka muka batar da ku. Lalle mu, mun kasance batattu.”

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ (27) قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ (28) قَالُوا
بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ (29) وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَآغِينَ (30) فَحَقَّ
عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَائِقُونَ (سورة الصافات)

Gargadi:

To lalle sū a rānar nan, māsu tārāya ne a cikin azābar. Lalle Mū, kamar haka Muke aikatāwa game, da māsu laifi. Lalle sū, sun kasance idan an ce musu: "Bābu abin bautāwa, fāce Allah," sai su dōra girman kai. Kuma sunā cewa, "Shin, mū lalle māsu barin gumākanmu ne, sabōda maganar wani mawāki mahaukaci? Ā'a, yā zo da gaskiya kuma ya gaskata Manzanni. Lalle kū, hakīka māsu dāndāna azāba mai radādī ne. Kuma bā zā a sāka muku ba fāce da abin da kuka kasance kunā aikatāwa. Fāce bāyin Allah waḍānda aka tsarkake. Waḍānnan sunā da abinci sananne. 'Ya'yan itācen marmari, kuma sunā waḍānda ake girmamāwa. A cikin gidājen Aljannar ni'ima. (37:33-43)

A lokacin da aka tsayar da fajirai a bakin wuta sai a kuranye kwabrinsu (kamar a doki kwabrin da gudumar gidan wuta), kuma a kira su ace suyi sujjada, amma ina! Zafin ciwo ba zai barsu su iya yin sujjadar ba. Idanuwansu su fito kaskantattu (suna masu kwalla), wulakanci ya rufe su. Ay a duniya an umarcesu da yin sujjadar sallah suka ki yi. Wannan ita ce:

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ (42) خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ
ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ (سورة القلم)

Gargadi:

Sabōda haka ka bar Ni da mai karyata wannan lābārin (Alkur'āni). Zā Mu yi musu istidrāji daga inda ba su sani ba. Ina jinkirtā musu, lalle kaidiNa mai karfi ne. Kō kana tambayar su wata la'ada ne, sabōda haka sū, daga wannan tārā, suke jin an nauyaya musu? Ko kuma sunā da ilmin gaibu ne, wāto sunā yin rubūtun (abin da suke fadā daga gare shi) ne? Sabōda haka, ka yi hakuri da hukuncin Ubangijinka, kada ka zama kamar Ma'abūcin kīfi, alōkacin da ya yi kira, alhāli yana cike da hushi. Ba dōmin ni'ima daga wajen Ubangijinsa tā riske shi ba, lalle ne da an jefa shi a cikin wōfintacciyar kasa, alhāli yanā abin zargi. Sai Ubangijinsa Ya zābe shi, sa'an nan Ya sanya shi a cikin mutānen kirki. (68:44-50)

Daga nan sai a bar yan-wuta a bakin wutar Jahim, a hura wutar, iskar azāba tana shafarsu, kafin azo jefa su a ciki. Allah (SWA) Ya rantse:

تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (سورة النحل)

Rantsuwar Allah! Lalle ne hakīka Mun aika zuwa ga al'ummomi daga gabāninka, sai Shaidan ya kawāce musu ayyukansu, sabōda haka shī ne majibincinsu, a yau, kuma sunā da azāba mai rafadi. (16:63)

Idan muka koma wajen masu shiga Aljanna, 'Yan Wutā da 'yan Aljanna bā su daidaita. 'Yan Aljanna, sū ne māsu babban rabo.¹⁸ Aljanna ana matso da ita kusa, ga masu shiganta, ba sai anyi gudu ba.

A lokacin da za a tayar da shaidu a cikin kowace al-umma, su bada shaida a junansu, (misali suce mun samu labarin Fir'auna ya karyata Annabi Musa (AS)), kuma māsu shaida su ce: "Wadannan ne suka yi karya ga Ubangijinsu,¹⁹ Sai Annabi Muhammadu (S.A.W.) ya zo ya bayar da shaidar imanin muminan al-ummarsa.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِّنْ أَنفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَؤُلَاءِ ...

Gargadi:

Kuma kamar wancan, Muka sanya ku al'umma matsakaiciya dōmin ku kasance māsu bāyar da shaida a kan mutāne. Kuma Manzo ya kasance mai shaida a kanku. Kuma ba Mu sanya Alkibla wadda ka kasance a kanta ba, fāce dōmin Mu san wanda yake biyar Manzo daga wanda yake jūyāwa a kan duga-dugansa. Kuma lalle ne, tā kasance hakīka, mai girma, sai a kan wadānda Allah Ya shiryar. Kuma ba ya yiwuwa ga Allah Ya tōzartar da īmāninku. Lalle ne, Allah, ga mutāne, hakīka, Mai tausayi ne, Mai jin kai. (2:143)

To, yāyā, idan Mun zo da shaidu daga dukkan al'umma, kuma Muka zo da kai (Ya Muhammadu (SAW)) a kan wadānnan (al'ummar), kana mai shaida!

A rānar nan, wadānda suka kāfirta kuma suka sābā wa Manzo (Muhammadu (S)), sunā gūrin dā an baje kasa dasu, kuma bā su bōye wa Allah wani labāri. (4:41-42)

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ (سورة آل عمران)

18. 59:20

19. 11:18 وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ

Ka duba yadda Muka fifitar da sāsensu a kan sāshe! Kuma lalle ne Lāhira ce mafi girman darajōji, kuma mafi girman fifitāwa. (17:21)

MATASHIYAR BABI NA DAYA ZUWA NA HUDU (SUMMARY) .

(LABARIN SA’A ZUWA YAUMUD DIN, A TAKAICE):

Idan sama ta tsāge. Kuma idan taurāri suka wātse. Kuma idan tekuna aka face su. Kuma idan kaburbura aka tōne su. Rai yā san abin da ya gabatar, da abin da yā jinkirtar. (82:1-5)

Idan rāna aka shafe haskenta. Kuma idan taurāri suka gurbāce (wani ya shiga a cikin wani). Kuma idan duwātsu aka tafiyar da su. Kuma idan rākuma māsu cikunna aka sake su wāwai, bā ga kōwa ba. Kuma idan dabbōbin dāji aka tattara su. Kuma idan tekuna aka mayar da su wuta. Kuma idan rāyuka aka haɗa su da jikunkunansu. Kuma idan wadda aka turbudeta da rai aka tambaye ta. "Sabōda wane laifi ne aka kashe ta?" Idan takardun ayyuka aka wātsa su (ga māsu su). Kuma idan sama aka fedē ta. Kuma idan Jahīm aka hūra ta. Kuma idan Aljanna aka kusantar da ita. Rai ya san abin da ya halartar (a rānar nan). (81:1-14)

Kuma kasā ta yi haske da hasken Ubangijinta, kuma aka aza littāfi, kuma aka zo da Annabāwa da māsu shaida, kuma aka yi hukunci a tsakāninsu, da gaskiya, alhāli kuwa, sū, bā zā a zālunce su ba. Kuma aka cika wa kōwane rai abin da ya aikata. Kuma (Allah) Shī ne Mafi sani game da abin da suke aikatāwa. Kuma aka kōra wafānda suka kāfirta zuwa Jahannama, jama’a-jama’a..... (39:69-71)

ADDU’A

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ (سورة إبراهيم)
رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ (سورة آل عمران)
رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ
وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ (سورة الأحقاف)

BABI NA BIYAR.

RABE-RABEN WUTA DA MASU SHIGA KOWACCE.

Ita wuta tana da kofofi guda bakwai (7), ko in ce dabakoki (kamar parlour), kowacce kofa akwai irin masu laifin da za su shiga ta wurin, kuma kowacce kofa tana da irin nau'in azāba dabam. Dabakokin sune: Jahannama, Sa'ira, Laza, Sakar, Hudama, Hāwuya, da kuma ta karshe Jahim.

Farkon dabaka da za a fara samu daga wadannan dabakoki ita ce Jahannama, daga ita kuma sai Sa'ira, saboda fadar Allah (SWA): **Ma'a-wahum Jahannama, kullama khabat zid na hum Sa'ira.**

Dabaka ta uku ita ce Laza wadda Allah Ya ke ambatar ta da sunan Wailun. Ta kasance ta uku saboda fadar Allah (SWA): **Min wara'ihim jahannam.** Da sannu zan sake yin bayani in sha Allah. Dabaka da ke bin Laza (wailun) ita ce Sakar, sai Hudama, sai Hāwuya, sai ta karshe Jahim.

Dukkan wadannan dabakoki ana kiransu da suna guda- Jahannama. Kamar dai mutumin da zai je Hotoro da Gyadi-gyadi da unguwa uku da Naibawa daga Garin Azare, idan ya ce "zan je Kano", ya game unguwannin da zai je. To haka yake ga mutumin da yace "ina son shiga Sakar da Hudama sannan Hawuya", idan ya ce "ina son shiga Jahannama" shike nan, (Allah Ya sawwaka). Wanda ya nemi tsari da Jahannama kamar ya nemi tsari da dukkan dabakokin nan bakwai ne.

رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا (65) إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا

"Ya Ubangijinmu! Ka karkatar da azābar Jahannama daga gare mu. Lalle ne, azābarta tã zama tãra (mai lazimta). "Lalle ne ita ta mūnana ta zama wurin tabbata da mazauni." (25:65-66)

Kayan azābar cikin Jahannama (dabaka ta farko) sune: Ruwan zafi, ruwa mai surkin Jini, rubaɓɓen Jini da kuma wuta.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ (43) يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آتٍ (سورة الرحمن)

مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ (سورة إبراهيم)

جَهَنَّمُ يَصَلُّونَهَا فِئْسَ الْمِهَادُ (56) هَذَا فَلْيَذوقوه حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ (سورة ص)

Abubuwan da ake azabtar da yan Sa'ira da su irin na Jahannama ne sai dai sun fi na Jahannama tsanani, domin idan na Jahannama suka shirinye (suka rage zafi) da na Sa'ira ake dawo da su sabi. Saboda haka ne nace daga Jahannama sai Sa'ira. Wato anayin kasa ne, ana dada fadawa ramin azāba mai tsanani. Allah Shi ne Mafi sani.

مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا (سورة الإسراء)

...matattararsu Jahannama ce, kō da yausha ta bice, sai Mu kāra musu Sa'ira.

Saboda haka duk yadda ka ji anyi maganar azabtarwa da wuta, ko rowan zafi mai tafasa, ko ruwa surkin jini, to wannan azābar 'yan Jahannama ce ko yan Sa'ira. Wallahu a'alamu, Allah Ya kiyaye mu.

Dabaka ta uku ita ake kira Laza. Shin ita ce Wailun? idan muka duba yadda Allah (SWA) Yai maganar Laza, sai Ya ce: "Ita Laza tana kiran wanda ya juya baya (daga addini, daga sallah) kuma ya kau da kai. Kuma tana kiran wanda ya tara (dukiya), kuma ya sanya ta a cikin Jaka ko Banki. (baya bayar da taimako) (70:17-18)

Sannan idan muka duba yadda Allah (SWA) Ya ambaci wailun, za muga cewa Allah Ya ce: "Wailun ta tabbata ga masu shagala daga sallarsu, waƙanda suke riya, kuma suke hana taimako. (107:4-7). Kenan, idan ka lura, Laza da Wailun suna kiran masu barin sallah ne da masu rowa. Ashe wailun ita ce Laza.

Allah Shi ne ya san kayan azābar cikin wutar Laza, amma dai kadan daga azābar da za su sha ita ce azābar twale fatar goshin da suka ki yin sujjadar (sallah) da shi.

كَلَّا إِنَّهَا لَظَى (15) نَزَّاعَةً لِّلشَّوَى (16) تَدْعُو مَنَ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى (17) وَجَمَعَ فَأَوْعَى

(سورة المعارج)

Na ce dabaka ta uku ita ce Laza ne, saboda kusacin ta da Jahannama. Malamai suna cewa wailun wani kwari ne na wuta a cikin Jahannama, saboda haka wailun ya kusanta da Jahannama. Wallahu a'alamu.

Idan mai karatu ya lura, azāba tana karuwa ne daga dabaka ta farko har zuwa ta karshe. Don haka sauran da zan jero, na jero su ne saboda fifikon azābarsu bi-da-bi. Wallahu a'alamu.

Dabaka ta hudu ita ake kira Saƙar. Azābarta ta wuce ta soye fatar goshi, a'a ita mai nacewa ce ga dukkan jiki, bata ragewa kuma ba ta barin jikin.

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ (27) لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ (28) لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ (سورة المدثر)

Dabaka ta biyar ita ce Hudama. Ita Hudama wutar Allah ce wadda ake hurawa. Azābar Hudama ta zarta ta Sakar, domin ita ba ta tsaya ga nacewa ga dukkan jiki ba, a’ a har fafuke kirji take ta leka kan zuciya.

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ (5) نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ (6) الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ (سورة الهمزة)

Dabaka ta shida ita ce Hawuya. Ita Hawuya wuta ce wacce azābar ta tafi ta mai leka zuciya. Da me za a yi misali? Bata misaltuwa! Sai dai kawai ace ita wuta ce mai tsananin zafi.

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ (8) فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ (9) وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ (10) نَارٌ حَامِيَةٌ (سورة القارعة)

Dabaka ta karshe ita ake kira Jahim. Wannan gagara misali ce! Ita ce can wutar kasan wuta. Amma kadan daga kayan azāba da suke ciki sune: icen Zakkum, icen Gislin da kuma ruwan zafi da za a sha idan anci Zakkum, sai kuma wutar kanta. Allah Ya tsare! Shi icen Zakkum, wani abinci ne mai kama da narkakkiyar kwalta (coal tar), wadda yake tafasa hanjin wadda ya ci shi- kamar yadda ruwan zafi yake tafasa.

أَذَلِكَ خَيْرٌ نُزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ (62) إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ (63) إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ

فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ (64) (سورة الصافات) إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ (43) طَعَامٌ الْأَيْمِ (44)

كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ (45) كَغَلِيِّ الْحَمِيمِ (46) خُدُّهُ فَاعْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ

(47) ثُمَّ صَبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ (سورة الدخان)

خُدُّهُ فَغَلُّوهُ (30) ثُمَّ الْجَحِيمِ صَلُّوهُ (31) ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ

(32) إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ (33) وَلَا يَحْضُرُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ (34) فَلَيْسَ لَهُ

الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ (35) وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ (سورة الحاقة)

Duk lokacin da kaji anyi maganar azābar abincin Zakkum ko Gislin, to wannan azābar yan Jahim ce. Allah Ka karkatar mana da azābar wuta. Allah Shi ne Mafi sani.

Gargadi:

Lalle ne wafanda suke kāfirta da āyōyin Allah, kuma suna kashe Annabāwa bā da wani hakki ba, kuma suna kashe wafanda ke umurni da yin ādalci daga mutāne, to, ka yi musu bushāra da azāba mai radadī. Wafannan ne wafanda ayyukansu suka bāci a cikin dūniya da Lāhira, kuma bā su da wasu mataimaka. (3:21-22)

To Shin masu wane irin laifi ne za su shiga Jahannama? su waye ‘yan Sa’ira ? su waye yan Laza? su waye yan Sakar? su waye yan Hudama? su waye yan Hawuya? su waye yan Jahim?

FASALI:

MASU SHIGA WUTAR JAHANNAMA.

Bisa lura da nassin aya, masu nau'in laifi na kasa, zasu shiga Jahannama idan har sun mutu akan wadannan laifukan. Saboda za a tashi mutum ne a bisa abinda ya mutu akansa. Akwai bukatar a kara duba nassin ayoyin ko na kuskure. Wallahu A'alamu.

S/N	NAU'IN LAIFI	HUJJA
1	Makiyin Masallatai	2:114
2	Wanda yai ridda kuma ya mutu bai tuba ba	2:217
3	Wanda ya kashe wani da ganganci	4:93
4	Wanda yaki hijira daga wurin kafirci alhali yana da iko.	4:97
5	Wadda ya sabawa Manzo kuma ya bi wanin hanyar mumina.	4:115
6	Munafukai da kafirai	4:138-140
7	Wanda ya rarrabe a tsakanin Allah da ManzanninSa kuma kafiri	4:150-151
8	Wadda yai zalunci	4:161-169
9	Dan fashi wadda bai tuba ba har ya mutu	5:33
10	Masu tseren gaggawa a cikin kafirci. Sun yi imani a baki	5:41
11	Wanda ya ce Allah uku ne, ko ya ce Yana da da	5:72-74
12	Dan farauta wadda baya tsoron Allah kuma mai ta'addanci	5:94
13	Masu uzurin karya don karsu je yaki	9:93-96
14	Munafukai maza da munafukai mata	9:96
15	Wadda ba ya son ya mutu, Mai son natsuwa da duniya kuma gafili.	10:7-8
16	Mai kirkira karya ga Allah, mai kangewa daga hanyar Allah (sharia)	11:18-22
17	Wanda bai karba ma Allah ba (Shari'ar Sa)	13:18
18	Kangararre mai tsaurin kai.	14:15-16
19	Duk wanda ya bi shaidan (aikin shaidanci)	15:42-43
20	Masu sanya wa Allah abokan tarayya.	16:27-29
21	Mai rantsuwar karya domin yaudara (karyar gamus)	16:94
22	Marar imani da ayoyin Allah (kamar Dare, Rana, Wata)	16:104-105
23	Wanda ya yi farin ciki da kafirci	16:106-109
24	Mai halasta haram ko haramta halas (kamar mai halasta karbar rashawa- cin hanci)	16:116-117
25	Marasa karatun Al-kur'ani, kuma marasa sauraro.	18:100-101
26	Wanda ya riki wani majibinci bayan Allah	18:102

Yaumul Qiyama

27	Masu izgili da ayoyin Allah da manzanni.	18:103-106
28	Wanda ya ce a bauta masa, shi abin bauta ne.	21:29
29	Duk mai adawa da masallaci mai alfarma (kamar Abrahata)	22:25
30	Masu son alfasha ta watsu a cikin masu imani (kamar masu neman a halasta auren jinsi)	24:19-20
31	Duk mai jifar mata masu kamun kai...(Mai cin namansu da kazafin yin zina)	24:23
32	Abokan masu kisan kai, wato mazinata (ba abokin barawo barawo ba!)	25:68-69
33	Masu sayen labarun izgili (kamar Jaridun batsa)	31:6-7
34	Masu cutar da Allah da ManzonSa (masu cutar da manzo)	33:57
35	Masu makirci ga ayoyin Allah	34:5/34:38
36	Makangara	38:55-59
37	Masu barin bautar Allah	40:60
38	Mai rowa da kuma alfaharin zai samu ni'ima a lahira.	41:50
39	Azzalumi	42:21
40	Masu zaluntar mutane kuma masu ketare haddin shari'a a cikin kasa.	42:42
41	Mujirimai (masu laifi)	43:74
42	Wadanda suka gāna game da zunubi da zalunci da saba wa Manzon Allah	58:8
43	Wanda ya saba wa Allah da ManzonSa	72:23
44	Wadanda suka fitini mumina maza da mumina mata	85:10
45	Kafirai daga ahlil-kitab da kuma mushirikai.	98:6
46	Masu boye kudi a Banki (ko a gida) alhali ba sa ciyar da kudin a cikin hanyar Allah. (Taskacewa shine ajiye kudi a taska, a yanzu Banki kenan)	9:34-35
47	Masu mamakin shin za a tashi mutane bayan sun zama turbaya. (Basu yarda da hisabi ba).	13:5
48	Wadanda suka musanya ni'imar Allah da kafirci.	14:28-30
49	Masu wasa kowane iri (Banda wanda shari'a ta yarda da)	52:11-16.

AYOYIN DA SUKA YI KAMA DA JUNA.

1. Wanda ya bi shaidan (17:61-64) ta yi kama da (15:42-43)
2. Wanda ya bijire wa Al-kur'ani (20:124-127) ta yi kama da (18:100-101)
3. Wanda yai zalunci (25:19) ta yi kama da (4:168-169)
4. Marasa imani da lahira (27:4-5) ta yi kama da (10:7-8)
5. Wadanda suka kafirta da ayoyin Allah da gamuwa da Shi. (29:23) ta yi kama da (16:104-105)

Yaumul Qiyama

Idan mai karatu ya lura da nassin ayoyin da suke kasan Hujja, zai ga ayoyin sun ce wadannan “yan Jahannama ne, ko kuma ya ga sun kare da cewar “kuma suna da azāba mai radadi, ko mai girma, ko mai kauri, ko mai wulakantarwa.”

Duk ayar da ta kare da cewar “suna da azāba mai radadi” to wannan azābar cikin wutar Jahannama ce. Saboda lokacin da Allah (SWA) Ya ce: **ka yi wa munafukai bushara da cewa lalle ne suna da azāba mai radadi**, sai kuma ya ce “Lalle ne, Allah Mai tara munafukai da kafirai ne a cikin Jahannama gaba daya. (4:138-140). To ka ga anan Allah Ya nuna mana cewa a cikin Jahannama ne ake samun azāba mai radadi.

Duk ayar da tace masu laifi suna da azāba mai wulakantarwa, to lalle azābar wutar Jahannama ce, domin Allah (SWA) Ya ce: **“wadannan su ne kafirai sosai, kuma mun yi tattali, domin kafirai azāba mai wulakantarwa.**(4:151) idan ka tuna, lalle Jahannama ce matattarar kafirai da munafukai.

Duk yadda aka ce wa masu laifi suna da azāba mai girma, ko mai kauri, ko aka ce su sun kasance *ashabun Nāri, hum fiha khalidun* to ana nufin su masu shiga wutar Jahannama ne.

Allah madaukakin Sarki Ya yi alkawarin cika Jahannama da mutane da Aljannu mabiyan shaidan. Daga cikin masu laifukan shiga Jahannama Allah Ya sa ba ma daga ciki!

“Karanta littafi na (wannan). Ranka ya isa ya zama mai hisabin laifinka a yau.

Dabaka ta biyu ita ce Sa’ira. Dukkan mai laifin shiganta an ambaci sunanta a lokacin da aka ambaci laifinsa. Allah Shine Mafi sani.

MASU SHIGA WUTAR SA’IRA.

S/N	Nau’in laifi	Hujja
1	Masu cin dukiyar Marayu da zalunci	4:10
2	Kafirai	33:64-65
3	Kungiyar shaidan (duba irinsu a suratul mujadala aya ta 18)	35:6
4	Kafiran da ba su yi imani da Allah da ManzonSa ba.	48:13
5	Shaidanu (Aljanu masu satar sauraron maganar mala’iku)	67:5
6	Wadda ya karyata Manzanni game da sa’a	25:11

Dukansu wadanda suka mutu akan laifin, basu tuba ba. Allah Ya shirye mu.

MASU SHIGA WUTAR LAZA (WAILUN)

s/n	NAU'IN LAIFI	HUJJA
1	Masu damfara da littafan da suka rubuta (kamar damfara da lāya)	2:79-80
2	Masu siffanta wani abu ga Allah (laisa ka mislihi shai'un)	21:18
3	Masu zato kuma suka ce: “karya ne, ba Allah ne Ya halicci sama da kasa da abin da suke tsakaninsu ba”	38:27
4	Wadānda ba sa bayar da zakka (su mushirikai ne)	41:6-7
5	Wadānda zukatansu suka kekase daga ambaton Allah (zikiri irin yadda sunnah ta koyar)	39:22
6	Mai karya mai laifi (affakin asim)	45:7-10
7	Kafirai	51:60
8	Masu karya abubuwan da za su faru a ranar karshe.	52:11
9	Masu tauye Mudu ko sikeli, ko masu ketar awu yayin auna.	83:1-3
10	Mai zundē, mai radā.	104:1
11	Masallata masu shagala daga sallarsu, masu riya, masu hana taimako	107:4-7

MASU SHIGA WUTAR SAKAR.

s/n	NAU'IN LAIFI	HUJJA
1	Masu yadda da wata aya su kafirta da wata aya.	2:85-86
2	Masu kirkira karya ga Allah	10:70
3	Masu yin makircin munanan ayyuka	35:10
4	Masu jayayya a cikin lamarin Allah...	42:16
5	Mujirimai (masu laifi)	54:47-48
6	Wadanda suka jibinci wadanda Allah Yai fushi da su.	58:14-17

Ana gane masu shiga wutar Sakar idan nassi ya ce: “suna da azāba mai tsanani- *lahum azabun shadid*, ko *Ashaddul Azab*). Dalili shine idan ka cire marasa misali kamar Jahim, Sakar ita ce wuta wacce tafi kowace wuta azāba. Allah Shi ne Masani.

MASU SHIGA WUTAR HUDAMA

S/N	NAU'IN LAIFI	HUJJA
1	Wadānda suka ce Allah fakiri ne (sun yi kama da masu neman arziki ko haihuwa a wurin boka)	3:181
2	Masu yin musu da (ayoyin) Allah ba da wani ilmi ba	22:8-9

MASU SHIGA WUTAR HAWUYA.

S/N	NAU'IN LAIFI	HUJJA
1	Wanda yayi tsiwurwurin mugun abu kuma laifinsa ya kewaye shi	2:81
2	Wanda yai ridda ya bar addini ya mutu yana kafiri	2:217
3	Masu cin riba	2:275
4	Wadanda suka kafirta bayan sun yarda da Manzo, suka nemi wanin musulunci	3:85-89
5	Masu cin dukiyoyin mutane da yaudara	4:29-30
6	Wadanda suka kafirta da ayoyin Allah	4:56
7	Munafukai	4:145-146
8	Wanda ya zabi rayuwar duniya da kawarta akan rayuwar lahira	11:15-16
9	Wadanda suka yi fasikanci	32:20
10	Mai kiran Allah lokacin da bashi lafiya sannan ya butulce idan ya samu sauki.	39:8
11	Masu barna (maɓarnata)	40:43
12	Masu sabawa Allah da ManzonSa	59:3-4
13	Matar Annabi Nuhu (A.S), Matar Annabi Ludu (A.S) da masu zagon kasa a musulunci irinsu.	66:10
14	Kafirai	3:10-11

MASU SHIGA WUTAR JAHIM.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ (سورة البقرة)

Lalle ne Mun aike ka da gaskiya, kana mai bāyar da bishāra, kuma mai gargafi, kuma bā zā a tambaye ka ba, game da abōkan Jahim. (2:119; da Qira'ar Hafsa)

Lalle ne Mun aike ka da gaskiya, kana mai bāyar da bishāra, kuma mai gargafi, kuma kada kai tambaya akan abokan Jahim (2:119; da Qira'ar Warshu)

Malamai sunyi zantuka da yawa game da wannan ayar, kamar yadda wassu suka zo a tafsirin Ibn Kasir. Abin sani kawai:

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ (سورة المائدة)

وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ (سورة المطففين)

Yaumul Qiyama

Ga wadansu masu babban laifi waƙanda al-kur'ani bai fadi wutarsu ba. Amma bance yan Jahim bane!

1. Masu shirkar tarayya (6:22-24)
2. Masu amfani da al-jannu (6:100)
3. Masu shirkar bauta (10:28)
4. Masu shirkar rashin imani da lahira (16:22-27)
5. Masu shirkar kiran wassu (ruhanai) koma bayan Allah (SWA) (16:86)
6. Masu shirkar mantawa da tunatarwar Allah (25:17-19)
7. Masu shirkar batacceniya (shirkar tarayya) (28:62-64)
8. Masu shirkar tarayya (41:47-48)
9. Masu shirkar tarayya (18:52)

Dukkan wadannan mushirikai ne. daga masu shiga Jahannama akwai mushirikai, ba mamaki wadannan su shiga Jahannama. Allah Shi ne Masani.

Ga wassu masu laifi da zasu shiga wurin da ban fahimta ba, ku taimakamin da fahimtarku!

1. Majibincin Yahudu da Nasara zai shiga wuta tare da su (duba 5:51)
2. Waƙanda suka warware alkawari, masu barna suna da munin gida (duba 13:25)
3. Kafirai (saboda anan ance Wailun (Laza), kuma ance *azabin shadid* (sakar) (duba 14:2-3) wutacen dai kusa da kusa suke. Wallahu A'alamu.
4. Wanda ya ce wa mahaifinsa “Tir gare ku! da yi mini wa'azi, yana da kalmar azāba (duba 46:17-18)
5. Mai dukiya da 'ya'ya amma ya na neman kari za a kallafa masa wahala mai hauhawa (duba 74:11-17)
6. Marar salla, wanda ya karyata kuma ya juya baya, sannan ya tafi zuwa ga mutanensa yana takama. Halaka ta tabbata gare shi. Sannan wata halaka mafi da cewa ta tabbata a gare shi (duba 75:31-35). Mai yiwuwa ana kaishi wata wuta sannan a canza masa wata wuta. Kuma Allah kadai Ya san wutacen.

Idan mun lura a kowace wuta akwai kafirai, mai yiwuwa su rabu zuwa kafiran lokacin Annabi Nuhu (A.S), kafiran lokacin Annabi Ludu (A.S), kafiran lokacin Annabi Musa (A.S), kafiran lokacin Annabi Salihu (A.S), kafiran lokacin Annabi Hud (A.S), kafiran sauran Annabawa da kafiran zamanin Annabi Muhammadu (S.A.W) masu yaki da musulunci. Wallahu a'alamu.

BABI NA SHIDA.

**TAFIYA WUTA, SHIGA WUTA, ABINCIN WUTA, RIGAR WUTA DA
AZĀBAR WUTA.**

TAFIYA WUTA:

Kafin masu shiga Jahannama su shiga za a gurfanar da su, su da shaidanun aljanu a gefen Jahannama domin a tambayesu wassu tambayoyi.

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا (سورة مريم)

1. Kuma amma waɗanda suka kāfirtā (Allah zai ce musu): "Shin, āyōyīNā ba su kasance anā karānta su ā kanku ba sai kuka kangare, Kuma kuka kasance mutāne māsu laifi?" "Kuma idan aka ce, lalle wa'ādin Allah gaskiya ne, kuma Sa'a, bābu shakka a cikinta sai kuka ce, 'Ba mu san abin da ake cewa Sa'a ba, bā mu zāto (game da ita) fāce zato mai rauni, Kuma ba mu zama māsu yakini ba." Kuma mūnanan abin da suka aikata ya bayyana a gare su, kuma abin da suka kasance sunā yi na izgili ya wajaba a kansu. Kuma aka ce: "A yau zā Mu manta da ku, kamar yadda kuka manta da gamuwa da yininku wannan. Kuma mākōmarku wutā ce, Kuma bā ku da waɗansu māsu taimako. "Wancan dōmin lalle kū, kun riķi āyōyin Allah da izgili, Kuma rāyuwar dūniya ta rūde ku. To, a yau bā zā su fita daga gare ta ba, Kuma bā zā su zama waɗanda ake neman yardarsu ba." (45:31-35)

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ (30)
وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ (31) وَإِذَا
قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا
نَحْنُ بِمُستَيْقِنِينَ (32) وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (33)
وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسَاكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ (34)
ذَلِكَ بِأَنَّكُمْ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوءًا وَغَرَّتْكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ (سورة مريم)

2. Wannan kenan, sannan Allah Zai ce wa Jama'ar aljannu "Ya jama'ar aljannu! Lalle ne kun yawaita kanku daga mutane." Kafin aljannu su ce wani abu, sai mutanen da suke majibintan aljanu su yi sauri su ce "Ya Ubangijinmu! Sashenmu ya ji dadi da sashe (sun taimakemu mun taimakesu akan saba maka), kuma mun

kai ga ajalindu wanda ka yanka mana!” Sai Allah (SWA) Ya ce “ Wuta ce mazaunarku, kuna madawwama a cikinta, sai abin da Allah Ya so.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا يَامَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (سورة الأنعام)

3. Tambaya ta uku, Allah (SWA) Zai tambayi aljanu da mutane, Zai ce: “**Yā jama’ar aljannu da mutāne! Shin, manzanni daga gare ku ba su je muku ba sunā lābarta āyōyiNa a kanku, kuma sunā yi muku gargadin haduwa da wannan yini nāku?**” Amsar mutane da aljannu ita ce: "Mun yi shaida a kan kāwunanmu." Kuma ba komai ya rudi wadannan jama’ar ba face jin dadin rayuwar duniya.

يَامَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّبْتُهُمُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ (سورة الأنعام)

Gargadi:

Yā ku wadanda suka yi ĩmāni! Ku karba wa Allah, kuma ku karba wa Manzo, idan Ya kirāye ku zuwa ga abin da Yake rāyar da ku. Kuma ku sani cewa Allah Yanā shāmakacewa a tsakānin mutum da zūciyarsa, kuma lalle ne Shī, a zuwa gare Shi ake tāra ku. (8:24)

4. Can wajen kofar Jahim kuma, Allah Zai sa a tsayar da masu shiganta sannan Ya tambayesu, “**Me ya same ku, ba ku taimakon juna?** Maimakon amsa, sai su kalli sashensu suce musu “lalle ku, kun kasance kuna je mana daga wajen dama inda muka amince.” Nan da nan sai sauran su yi farat su ce “A a, ku dai ba ku kasance mumina ba. Kun kasance mutane masu ketare iyaka, saboda haka maganar Ubangijinmu ta wajaba a kanmu. Lalle mu masu dandanawa ne (a wutar Jahim) saboda haka muka batar da ku. Lalle mu mun kasance batattu.”

احشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ (22) مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ
الْحَكِيمِ (23) وَقَفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ (24) مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ (25) بَلْ هُمْ الْيَوْمَ
مُسْتَسْلِمُونَ (26) وَأَقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ (27) قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ
الْيَمِينِ (28) قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ (29) وَمَا كَانْ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ
قَوْمًا طَآغِينَ (30) فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّآ لَذَائِقُونَ (31) فَأَعْوَبْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ (32)
فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ (33) إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ (سورة الصافات)

Gargadi:

Sabōda haka kada ka yi dā`ā ga kāfirai, ka yāke su, da shi (alkur’ani), yāki mai girma.
(25:52)

5. A can wata kofar kuwa, kafin a tambayi masu shiganta, sai su sunkuyar da kai suce
“Ya Ubangijinmu! Mun gani, mun kuma ji (rūrin wuta). To, Ka mayar damu
(duniya) man, mu aikata aiki na kwarai. Lalle mu masu yakinin aikatawa ne.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ
صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ (سورة فاطر)

Amsar da za’ a ba wadannan masu neman komawa duniyar ita ce: **Yā kū wafanda
suka kāfirta! Kada ku kāwo wani uzuri a yau. Anā yi muku sakamakon abin da
kuka kasance kunā aikatāwa kawai ne. (66:7)**

Gargadi:

Kuma wanda Allah Ya batar, to, bā shi da wani majibinci bāyanSa, kuma zā ka ga
azzālumai, a lōkacin da suka ga azāba, sunā cewa, "Shin, akwai hanya zuwa ga
kōmāwa?" (42:44)

6. A wata kofar, abokin shaidan zai ce wa shaidan “*Da dai a tsakanina da tsakankinka
akwai nisan gabas da yamma, saboda haka, tir da kai ga zama abokin mutum!*
Daga jin wannan magana, sai shaidan ya ce “lalle ne Allah Ya yi muku wa’adi,
wa’adin gaskiya, kuma na yi muku wa’adi, sa’an nan na saba muku. Kuma ba bu
wani dalili a gareni a kanku face na kira ku, sa’an nan kun karba mini. Saboda haka
kada ku zarge ni, kuma ku zargi kanku. Ban zama mai amfaninku ba, kuma ba ku
zama masu amfanina ba. Lalle na barranta da abin da kuka hada ni da shi gabanin
wannan matsayi.

وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِصْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ (36) وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ (37) حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ (38) وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ (سورة الزخرف) وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقُّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (سورة إبراهيم)

Gargadi:

Kuma (wannan magana) bã za ta amfãne ku ba, a yau, dõmin kun yi zãlunci, lalle ku mãsu tãrewa ne a cikin azãba. (43:39)

Sabõda haka, Na yi maku gargadi da wuta mai babbaka. Bãbu mai shigarta sai mafi shakãwa. Wanda ya karyata, kuma ya jũya bãya. Kuma mafi takawa zai nisance ta. Wanda yake bãyar da dũkiyarsa, alhãli yana tsarkakewa. (92:14-18)

7. A bakin wata mashigar kuma, da za ka gani a lokacin da aka tsaida azzalumi, sasensu na fadã ma sashe cewar “Ba dominku ba, lalle, da mun kasance mumina.” Sai makangaran (shugabanni) su ce wa maraunana (mabiya) “Ashe, mu ne muka kange ku daga shiriya a bayan ya zo muku?. A a, kun dai kasance masu laifi.” Sai maraunana su sake ce wa makangara “A a, ku tuna makircin dare da na rana a lokacin da kuke umarnin mu da mu kafirta da Allah, kuma mu sanya Masa abokan tarayya.” Daga nan sai dukansu su asirtar da nadama a lokacin da suka ga azãba kiri-kiri.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ (31) قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ (32) وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالتَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَمَّا رَأُوا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (سورة سبأ)

Gargadi:

Kuma ba mu aika wani mai gargadi ba a cikin wata alkarya face mani'imtanta (shugabanni) sunce, "Lalle mu, masu kafirta ne da abin da aka aiko ku da shi." Kuma suka ce: "Mu ne mafiya yawa ga dukiya da diya, kuma mu ba mu zama wafanda ake yi wa azaba ba." Ka ce: "Lalle, Ubangijina Yanã shimfida arziki ga wanda Ya so, kuma Yanã kuntatawa, kuma amma mafi yawan mutane ba su sani ba." Kuma dukiyarku ba ta zamo ba, haka diyanku ba su zamo abin da yake kusantar da ku ba a wurinMu, kusantarwar mukami, face wanda ya yi imani kuma ya aikata aikin kwari. To, wafannan (wafanda suka yi imanin) suna da sakamakon ninkawa saboda abin da suka aikata. Kuma su amintattu ne a cikin benaye. Kuma wafanda suke makirci a cikin ayoyinMu, suna neman gajiyarwa, wafannan abin halartawa ne a cikin azaba.

(34:34-38)

8. A kofar da ta rage kuma, nan kuma wassu masu rauni ne za su cewa kangararu "Lalle ne mu, mun kasance masu bi a gareku, to shin ba za ku zama lauyoyinmu ba, ku kare mu daga azabar Allah daga wani abu? Sai kangararu su ce, da Allah Ya shiryar damu, da mun shiryar da ku, (a yanzu) dai-dai ne a kanmu, muyi raki ko muyi hakuri bamu da wata mafaka.

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ
عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرَعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ

مَحِيصٍ (سورة إبراهيم)

Gargadi:

Ku karba wa Ubangijinku tun gabanin wani yini ya zo, babu makawa gare shi daga Allah, ba ku da wata mafaka a ranar nan, kuma ba ku iya yin wani musu. (42:47)

Ga ku, ya wafannan! Kun yi jidali (na lauyanci), domin tunkude musu (kunya) a cikin rayuwar duniya, to, wane ne zai yi jidali domin tunkude musu a Ranar Kiyama? Ko kuwa wane ne zai kasance wakili a kansu? (4:109)

Wadannan abubuwan da zasu faru kenan a mashiga guda bakwai na dabakokin Jahannama, Allah Shi ne Masani.

Daga nan sai Allah (S.W.A) Ya sa a zabi wafanda suka fi tsananin girman kai daga kowacce kungiya domin a saka su a mafi cancantar konuwa da dauwama a wutar.

ثُمَّ لَنُنزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا (69) ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا (سورة مريم)

Gargadi:

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا (سورة مريم)

Kuma kowannenku ma (mutane) sai ya tuzga mata (ya wuce ta kan siradin saman wuta). Yā kasance wajibi ga Ubangijinka, hukuntacce (ne, al'amarin). (19:71)

Kafin a zo jefa masu shiga wuta cikin wutar, za a jefa masu shiga wutar sa'ira kusa da wutar, ta waje mai matsi daga gareta. Suna waƙanda aka daure, daga sun ji azāba ta fara taba su, sai su yi ihu suna cewa (mun) halaka. Sai ace musu "Kar ku kirayi halaka sau daya, ku yi ta kiran halaka."

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا (11) إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغِيْظًا وَزَفِيرًا (12) وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُقَرَّبِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا (13) لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا (سورة الفرقان)

Gargadi:

قُلْ أَذَلِكْ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا (15) لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُولًا (سورة الفرقان)

Ka ce: "Shin, wancan ne mafi alheri, kō kuwa Aljannar dawwama wadda aka yi wa'adi ga māsu takawa? Tā zama, a gare su, sakamako da makōma." "Sunā da abin da suke so, a cikinta sunā madawwama. Wannan ya kasance wa'adi abin tambaya a kan Ubangijinka." (25:15-16)

رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا (65) إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا (سورة الفرقان)

"Ya Ubangijinmu! Ka karkatar da azābar Jahannama daga gare mu. Lalle ne, azābarta tā zama tāra (mai lazimta). "Lalle ne ita ta mūnana ta zama wurin tabbata da mazauni." (25:65)

FASALI:

SHIGA WUTA.

Kafin mu zo wajen bayanin yadda sifar tsārin da'irar (ginin) wuta yake, ta kasance ma'abociyar kewayayyar katanga wacce ba za a iya ketarawa ba. Duk wanda yayi kokarin haura katangar za a maida shi cikin wutar ya cigaba da dandanar azāba.

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا... (سورة الكهف) كَلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ (سورة الحج)

1. SHIGA JAHANNAMA

Wajen masu shiga Jahannama, Allah (SWA) Zai ce: "Ashe, ban yi muku umurni na alkawari ba, yā dīyan Ādamu? cewa kada ku bauta wa Shaidan, lalle shī, makiyi ne a gareku bayyananne?" "Kuma ku bauta Mini, Wannan ita ce hanya madaidaciya." "Kuma lalle hakīka, (Shaidan) yā batar da jama'a māsu yawa daga gare ku. Ashe to ba ku kasance kunā yin hankali ba?" "Wannan ita ce Jahannama wadda kuka kasance anā yi muku wa'adi da ita." "Ku shige ta a yau, sabōda abin da kuka kasance kunā yi na kāfirci." (36:59-64)

Daga nan sai mala'iku su kora su zuwa wuta, ana kankange su yayin tafiya. A lokacin da suka iso wutar, sai Allah (S.W.A) Ya sanya hatimin rufi a kan bakunansu don haka bakinsu ba zai iya magana ba, sai jinsu da ganinsu da fatunsu, su yi shaida a kansu a game da abin da suka kasance suna aikatawa.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (سورة يس)

Bayan jinsu da ganinsu da fatunsu sun bada shaida a kansu, sai Allah (S.W.A) Ya cire musu hatimin rufi a bakunansu. Sai suce wa fatunsu, don me kuka yi shaida a kanmu? Sai fatunsu su ce musu "Allah, Wanda ke sanya kowane abu ya yi magana, Shi ne Ya sanya mu muyi magana, kuma Shi ne Ya halicce ku, tun farko, kuma zuwa gare Shi ake mayar da ku. "Ba ku kasance kuna sani ba, cewa jinku zai yi shaida a kanku kuma ganinku zai yi, kuma fatunku za su yi. Kuma amma kun yi zaton cewa Allah bai san abubuwa masu yawa daga abin da kuke aikatawa ba. "Kuma wancan zaton naku wanda kuka yi zaton shi, game da Ubangijinku, ya halakar da ku, sai kuka wayi gari a cikin masu hasara.

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ (19) حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (20) وَقَالُوا لِمَ لَجُودُكُمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (21) وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ (22) وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ (سورة فصلت)

Gargadi:

Kuma waɗanda suka kafirta suka ce, "Kada ku saurāra ga wannan Alkur' āni, kuma ku yi ta yin kuwwa a ckin (lōkacin karātun) sa, dāmmāninku zā ku rinjaya." Sabōda haka, lalle zā Mu dāndāna wa waɗanda suka kafirta wata azāba mai tsanani, kuma lalle zā Mu sāka musu da mafi mūnin abin da suka kasance sunā aikatāwa. (41:26-28)

Ka duba yadda Allah (S.W.A) Ya umarci fatun mutane suka bada shaida a kansu, lalle Allah akan dukkan kome Mai iko ne. ko da anan duniya, wani lokacin, idan Allah (S.W.A) Ya so sai ka ga hannun ka yana ta kadāwa alhali bā kai kake kadashi shi ba, kuma ba ka da ikon tsayar da shi face lokacin da Allah (S.W.A) Ya so. Ji, da gani da fatar jiki... suna shaida,

Saboda haka:

Ka ce wa mūminai maza su runtse daga ganinsu, kuma su tsare farjōjinsu. wannan shī ne mafi tsarki a gare su. Lalle ne, Allah, Mai kididdigewa ne ga abin da suke sanā'antāwa.

Kuma ka ce wa mūminai mātā su runtse daga gannansu, kuma su tsare farjōjinsu kuma kada su bayyana kawarsu fāce abin da ya bayyana daga gare ta, kuma su dōka da mayāfansu a kan wuyan rigunansu, kuma kada su nūna kawarsu fāce ga mazansu ko ubanninsu ko ubannin mazansu, ko diyansu, ko diyān mazansu, ko 'yan'uwansu, ko diyān 'yan'uwansu mātā, kō mātān kungiyarsu, ko abin da hannāyensu na dāma suka mallaka, ko mabiya wasun māsu bukātā mātā daga maza, kō jārirai waɗanda. bā su tsinkāya a kan al'aurar mātā. Kuma kada su yi dūka da kafāfunsu dōmin a san abin da suke bōyewa daga kawarsu. Kuma ku tūba zuwa ga Allah gabā daya, yā ku mūminai! Tsammāninku, ku sāmi babban rabo. (24:30-31)

An jefa mujirimai Jahannama! Kuma, Allah (SWA) Zai umarci mala'iku su kama kafirai masu tsaurin kai, masu hana alheri, masu zalunci, masu shakka, su jefa su a cikin Jahannama. Mala'iku za su yi ta kama masu wannan siffar suna jefawa cikin wutar Jahannama har sai masu wannan siffar sun kare.

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ (24) مَتَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ (سورة ق)

Hakanan duk sauran masu laifin da Jahannama ce makomarsu, ake jefa su wuta, bayan an kora mujirimai gagadawa. Allah Shi ne Mafi sani.

Idan aka jefa kafirai cikin Jahannama za su ji wata kãra ta tafasar ruwa. Kãrar tana kusa ta tsaga (Jahannama). Kuma ko da yausha aka jefa wani bangaren jama'a a cikin wutar, sai mala'iku matsaranta sun tambaye su da cewa, "Wani mai gargadi bai je muku ba? Sai su ce: "I, lalle wani mai gargadi ya je mana, sai muka karyata shi, muka ce, 'Allah bai saukar da kome ba, bã ku cikin kõme sai bata babba."

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ (6) إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ (7) تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ (8) قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ

(سورة الملك)

Za a kamo wadansu kafirai a gitta su a kan wuta sannan a ce da su, "Kun tafiyar da abubuwan ku na jin dadi (misali motoci) a cikin rayuwarku ta duniya , kuma kun nemi jin dadi da su (kun nemi matan banza da su), to, a yau ana sãka muku da azãbar wulakanci, domin abin da kuka kasance kuna yi na girman kai a cikin kasa, ba da wani hakki ba, kuma domin abin da kuka kasance kuna yi na fasikanci.

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَّذِينَ أُذْهِبَتْمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ (سورة

الأحقاف)

Saboda haka:

Kada jujjuyawar waɗanda suka kãfirta a cikin garũruwa (da motoci) ta rũdẽ ka. Jin dãdĩ ne kaɗan, sa'an nan makõmarsu Jahannama ce, kuma tir da shimfidã ita!

Amma waɗanda suka bi Ubangijinsu da taƙawa sunã da Gidãjen Aljanna (waɗanda) koramu ke gudãna a farkashinsu suna madawwama a cikinsu, a kan liyãfa daga wurin Allah, kuma abin da ke wurin Allah ne mafi alheri ga barrantattu. (3:196-198)

Sabōda haka abin da aka bā ku, kō mene ne, to, jin dāđin rayuwar dūniya ne, kuma abin da ke a wurin Allah Shī ne mafīfīci, kuma Shī ne mafī wanzuwa ga wađanda suka yi īmāni kuma sunā dōgara a kan Ubangijinsu kawai. (42:36)

"Kuma ya mutānena! Wannan rāyuwa ta dūniya dan jin dāđi ne kawai, kuma lalle Lāhira ita ce gidan tabbata."(40:39)

Allah (S.W.A) Ya kiyashe mu da azābar wuta. Su kuma wađanda suke ɓoye kudi ko kadara a banki, ko a gida, kuma basa ciyar da dukiyar a cikin hanyar Allah (Fisabilillahi), idan sun shiga Jahannama za a wāre su, sannan a dāuko dukiyar da suka mutu suka bari dauri guda, sannan a kona dukiyar, idan tai garwashi sai a dāuko su a dōra su a kan garwashin, sannan a dāuki wani makamashi daga gareta ana dōđana musu a goshinansu da gefen tumbunansu (gefen ciki), da bayayyakinsu, ana dodana musu ana ce musu “Wannan shi ne abin da kuka yi asusunsu domin rayukanku. To ku dāndāni abin da kuka kasance kuna sanyawa a cikin asusu (Taska, Jaka, Rāmi, Banki, Gona, Store, Rumbu,...)

...وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ (34)
يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنْزْتُمْ
لَأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ (سورة التوبة)

Gargadi:

Kuma bā dōmin mutane su kasance al’umma dāya ba, lalle ne, dā Mun sanya wa māsu kāfirce wa Mai Rahama, a gidājensu, rufi na azurfa, kuma da matākalai, ya zama a kanta suke tākāwa. Kuma a gidājensu, (Mu sanya) kyamāre da gadāje, a kansu suke kishingidā. Da zīnāriya. Kuma dukkan wancan abu bai zama ba, sai jin dāđin rāyuwar dūniya ne kawai’ alhāli kuwa Lāhira, a wurin Ubangijinka, ta māsu takawa ce.

(43:33-35)

Azzaluman nan da suka ce “Shin akwai hanya zuwa komawa duniya”, idan baka manta ba, a bakin kofar Jahannama, idan sun shiga cikin wuta, za ka gansu an gitta su a kan wuta. Za ka hango idanu wansu suna hange daga gefen gani boyayye alhali suna kaskantattu saboda wulakanci. Wađanda suka hango su (masu imani) za su ce “Lalle ne (Tabbas) masu hasara, sune wađanda suka yi hasarar rayukansu da iyalansu a Ranar kiyama.”

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأُوا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ (44) وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَاشِعِينَ مِنَ الدُّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ (سورة الشورى)

Kar ka manta!

Lalle mujirimai (masu laifi) madawwama ne a cikin azābar Jahannama. Bã a saukakar da ita (azābar) daga gare su, alhāli kuwa sū, a cikinta, māsu kāsa magana ne. Kuma ba Mu zālunce su ba, amma sū ne suka kasance azzālumai. (43:74-76)

2. SHIGA WUTAR SA'IRA.

Yan Jahannama sun kare. Allah Shine Masani. Sannan sai masu shiga wutar Sa'ira. Za a kama su daga wuri makusanci, kamu marar sassauci, sannan a tafī da su cikin wutar.

وَلَوْ تَرَى إِذْ فَزَعُوا فَلَا فَوْتَ وَأُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ (51) وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَاقُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ (سورة سبأ)

Idan aka jefa ‘yan Sa’ir cikin wutar Sa’ir, sai su ce “Da mun zamo muna saurare, ko muna da hankali, da bamu kasance a cikin ‘yan Sa’ir ba”.

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ (10) فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ (سورة الملك)

Gargadi:

Kuma idan ana karanta Alkur’āni sai ku saurara gare shi, kuma ku yi shiru; Tsammāninku, anā yi muku rahama. (7:204)

3. SHIGA WUTAR LAZA (WAILUN)

Su kuma ‘yan Laza, idan aka gittar da su akan wuta, sai a ce musu “Ashe, wannan (azābar wutar) ba gaskiya bane? Sai su ce “Na’am, gaskiya ne, mun rantse da Ubangijinmu! Sai Allah (SWA) Ya ce “To ku dandani azābar, saboda abin da kuka kasance kuna yi na kafirci.”

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ (سورة الأحقاف)

4. MASU SHIGA WUTAR SAQAR.

Allah (S.W.A) Zai umarci mala'iku su kama duk wanda ya sanya wani abu yake bauta masa (shirka), su jefa shi a cikin Sakar. A lokacin da za a kama shi, za su yi husuma da abokin hadinsa, sannan dayan zai ce Ya Ubangijinmu! Ban sanya shi girman kai ba, kuma amma ya kasance a cikin bata mai nisa. Allah (SWA) zai ce musu "Kada ku yi husuma a wuriNa, alhali Na gabatar da kyacewa zuwa gare ku. "Ba a musanya magana a wuriNa,. Kuma Ban zama Mai zalunci ba ga bayiNa."

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ (26) قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْعَيْتُهُ
وَلَكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ (27) قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ (سورة ق)

Mushirikai za a jefa su "cikin Sakar. Mutanen Fir'auna sun kasance mushirikai saboda haka ana gitta su a kan wuta a cikin wutar sakar. (Allah ne Masani). Yan Sakar za su yi husuma a ciki, sannan mabiya su nemi taimakon shugabanninsu akan su rage musu wani kaso daga azābar wuta. Kangararrun shugabannin za su ce: "Lalle mū duka munā a cikinta. Lalle ne, Allah Ya yi hukunci a tsakānin bāyinSa."

وَإِذْ يَتَحَاوُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ
عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ (47) قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ

5. SHIGA WUTAR HUDAMA, HAWUYA DA JAHIM.

Allah Madaukakin sarki Shi ne Mafi sanin yadda za a shigarda masu shiga Hudama da Hawuya. Masu shiga wutar Jahim, za a kama su a sanya su a cikin kukumi, sannan a jefa su a cikin Jahim. Bayan an jefasu, za a sake sanya su a cikin wata sarka (sasari) wadda tsawonta ya kai zira'i saba'in sannan a kara tura su cikin wutar. Wa'iyazu billah! Shi ne fadin Allah (SWA):

خُذُوهُ فَغُلُّوهُ (30) ثُمَّ الْجَحِيمِ صَلُّوهُ (31) ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ

Gargadi:

"Lalle ne, shi ya kasance ba ya yin īmāni da Allah, Mai girma!" "Kuma ba ya kwadāitarwa ga (bāyar da) abincin matalauci!" "Sabōda haka, a yau, a nan, bā ya da masōyi." (69:33-35)

Idan mun lura, ga kowa ce wuta akwai kafirai masu shiganta. Kafirai suna da yawa, akwai kafiran lokacin Annabi Nuhu (A.S), akwai kafiran lokacin Annabi Lud (A.S). Duk wanda laifinsa ya zama irin laifin kafiran lokacin Annabi Lud (A.S), to, lalle ne zai shiga wuta tare da su, kuma azābarsu iri daya ce. Allah Ya kiyaye mu!

Allah (S.W.A) Ya yi alkawarin cika Jahannama, kuma Jahannama ta cika, amma duk da haka Allah (S.W.A) Zai tambayi Jahannama, “Shin, kin cika? Sai Jahannama ta ce “Shin akwai wani kari ne?” sai a kara mata duwatsu manya-manya. Ya zo a hadisi: har sai Jahannama ta ce kad! Kad! Kad!

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ (سورة ق)

Gargadi:

Yā kū wadānda suka yi īmāni! Ku kāre wa kanku da iyālinku wata wuta makāmashinta mutāne da duwātsu ne. A kanta akwai wadānsu malā’iku māsu kauri, māsu kārifi. Bā su sābā wa Allah ga abin da Ya umurce su, kuma sunā aikata abin da ake umunin su. (66:6)

...sabōda haka, ku ji tsoron wuta, wadda makāmashinta mutāne da duwātsu ne, an yi tattalinta dōmin kāfirai. (2:24)

FASALI:

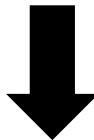
KADAN DAGA AZĀBAR CIKIN WUTA

Kafin mu saurari azābar Jahannama, Jahannama ta kasance kamar ginannen tafkin wanka (swimming pool). Ruwan da yake tsakiyarta mai tafasa ne, kuma idan mutum ya fādā, ba makamar fitowa. Duk wanda ya mutu akan fasadi da karuwai a gidan wankan swimming pool na duniya, zai shiga na lahira (Jahannama). Wanda baya son shiga gidan wankan lahira, to ya kiyayi alfashar gidan wankan duniya. Allah dai muke roko Ya tsare mu.

1. Azābar ‘yan Jahannama ta farko ita ce: daga sun shiga Jahannama sai a tilastasu suyi ta (dāwafīn) kewayaya ruwan zafin da yake tafasa a tsakiyarta. Tururi (superheated steam) zai yi ta bugarsu yana kona jikkunan su. Wannan shine akasin kawowa bāko mafuci domin guminsa ya tsane! A taikaice dai:

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ (43) يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آتٍ (44)

**Wannan Jahannama ce wadda māsu laifi ke karyatāwa game da ita.
Sunā kewayawa a tsakaninta da ruwan dīmi mai tsananin tafasa.**

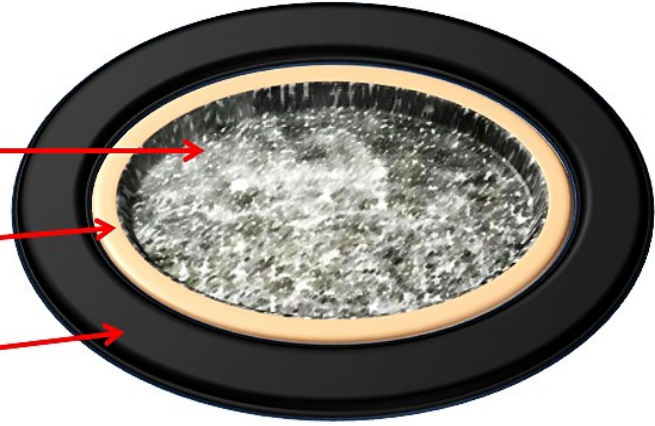

Tekun ruwan zafi mai fitar da

Tururi (**Hamimin An**)

Tsakanin (Katangar) Jahannama
da Ruwa mai tafasa- **Da'irar**
dawafin Kafirai.

Katangar (Garun) **Jahannama**

Misalin Hoton Jahannama- ta wajen dawafin kafirai.

Wannan ruwa mai tafasa da ka gani a tsakiyar Jahannama, wuta ce a kasansa! Kuma wutar tana kara tafasa ruwan- wanda baya raguwa.

Azāba ta biyu da za ta shafi masu kewayar ruwan zafin cikin Jahannama ita ce: Wutar da take tafasa ruwan za ta hauru saman ruwan, kamar (misalin) yadda ka saba ganin wuta tana haurowa cikin kwanon manja, Ko muce (a misali) ruwan zai kama da wuta saboda tsananin zafi. Allah Shi ne Masani.

Misalin hoton Jahannama: a lokacin da zata fara kona kafirai.

Idan wuta ta hauru saman tafasarshen ruwan, za ta riƙa balbalar (lasan) fuskokin masu kewayar ruwan. Wani, wuta zata kama iya yadda yake taƙe wandonsa, wani zata kama iya gwiwarsa, wani ko zata haɗiye shi. Gwalgwadon laifi, gwalgwadon yadda wuta zata kama. Wani wulaƙanci da wutar za ta yima kafiran shi ne: za ta cinye (ta soye) tsakiyar lebbansu ta barsu da hakora waje. Sakamako ne ga waɗanda sikelinsu ya yi sauki (rashin nauyi)- masu yin kiss a matan banza, da lebbansu, a can gidajen wanka (swimming pools) da clubs:

تَلْفَحُ وُجُوهُهُمْ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالْحِوْنِ (سورة المؤمنون)

Suna cikin wannan hāli na azāba, sai Allah (S.W.A) Ya tambaye su: “**Shin ayoyiNa ba su kasance ana karanta su a kanku ba, sai kuka kasance game da su kuna karyatawa?**” Za su ce “Ya Ubangijinmu, shakawarmu ce ta rinjaya a kanmu, kuma mun kasance mutane batattu. “Ya Ubangijinmu! Ka fitar da mu daga gareta sa’an nan idan mun koma (ga yin barna), to, lalle ne, mu ne masu zalunci. Sai Allah (S.W.A) Ya ce musu: “Ku tafi (da wulakanci) a cikinta (ku yi ta kewayawa). Kada ku yi Mini Magana. Ai wadansu yanki daga bayiNa sun kasance suna cewa “Ya Ubangijinmu! Mun yi imani, ka gafarta mana, kuma kayi mana rahama, Allah Kai ne Mafi alherin masu tausayi.” Sai kuka rike su leburori har (izgilinku) suka mantar da ku ambatoNa, kuma kun kasance (a duniya) kuna yi musu dariya. To (yau), lalle, Ina saka musu saboda abin da suka yi wa hakuri. Domin su ne masu samun babban rabo.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ (103) تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ
النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالْحُونِ (104) أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَى عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكذِّبُونَ (105)
قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ (106) رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا
ظَالِمُونَ (107) قَالَ اخْسِئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ (108) إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا
آمَنَّا فَآغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ (109) فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سَخِرِيًّا حَتَّى أَنْسَوْكُمْ
ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ (110) إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَآئِزُونَ

Gargadi:

Kuma kada ku auri mātā mushirikai sai sun yi ĩmāni: Kuma lalle ne baiwa mūmina ita ce mafi alheri daga dīya kāfira, kuma kō da (kāfirar) tā bā ku sha’awa. Kuma kada ku aurar wa maza mushirikai sai sun yi ĩmāni, kuma lalle ne bāwa mūmini shi ne mafi alheri daga dā mushiriki, kuma kō da yā bā ku sha’awa, wadannan suna kira ne zuwa ga wuta kuma Allah Yana kira zuwa ga Aljanna da gāfara da izninsa. Kuma Yana bayyana āyōyinsa ga mutāne; tsammāninsu suna tunāwa. (2:221)

رَبَّنَا آمَنَّا فَآغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

Azābar ‘yan Jahannama ta uku ita ce: Da’irar da kafirai suke zagaya tafasarshen ruwa zai dāu zafi fiye da kima, Sannan kuma sai a kawo murfi (abin rufewa) a rufe su. Za su zama kamar misalin cake a cikin oven. Wallahu A’alamu.

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ (سورة الأعراف)

Azābar cikin Jahannama ta hudu itace azābar kishirwa. Idan ‘yan Jahannama suka turaru, suka gumama, sai su kamu da azābar kishi. Za a shayar dasu wani ruwa surkin jini, Suna kwankwadarsa amma baya maganin kishirwa. (Wahalar) mutuwa tana zuwa musu daga kowane wuri amma ba za su mutu ba, kuma daga bayan wannan azābar akwai wata azāba mai kauri.

مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ (16) يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ (سورة إبراهيم)

Wadānnan kaɗan kenan daga azābar Jahannama, waɗanda Allah (S.W.A) Ya labarta mana. Amma idan ka duba aya ta sama, Allah (S.W.A) Ya ce daga bayan wannan azāba akwai wata azāba mai kauri. Allah ne kawai Ya bar ma kanSa sani.

Kullum azābar Jahannama daɗuwa take, kuma ba mutuwa. idan tsananin azāba yai tsanani, sai ‘yan Jahannama su yi hargowa (ihu da wayyo Allah) na neman agaji, su ce “Ya Ubangijinmu! Ka fitar damu (daga Azāba), mu aikata aiki mai kyau, wanin wanda muka kasance muna aikatawa,” Allah (SWA) Zai ce “**Ashe ba Mu rayar da ku ba, abin da mai tunani zai iya yin tunani a ciki,**²⁰ kuma mai gargadi ya je muku? To ku dāndāna! saboda haka babu wani mataimaki ga azzalumai.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ (36) وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ. (سورة فاطر)

رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا (65) إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا

"Ya Ubangijinmu! Ka karkatar da azābar Jahannama daga gare mu. Lalle ne, azābarta tā zama tāra (mai lazimta). "Lalle ne ita ta mūnana ta zama wurin tabbata da mazauni." (25:65)

2. Idan aka kai masu shiga Sa'ira cikinta, ba za su samu mataimaki ba, za a kama su a rinka jujjuya fuskokinsu a cikin wutar domin su babbaku. Idan suka ji azāba tayi tsanani, sai suyi nadama, su ce: *kaitonmu! Saboda rashin binmu ga Allah da rashin binmu ga Manzo!*

20. Wassu ayoyoyin da suka yi bayanin abubuwan da mai tunani zai iya yin tunani a ciki suna karshen wannan littafi.

Sannan sai su ce “Ya Ubangijinmu! Lalle mu munbi shugabannin mu da manyanmu, Sai suka batar damu daga hanya! “Ya Ubangijinmu! Ka yi musu ninki biyu na azāba, kuma ka la’ane su, la’ana mai girma. Sun yi addu’a amma Allah (SWA) ba Zai ce musu komai ba. Wama duā’ul kāfirina illa fiy dhalal.

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا (64) خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وِلْيًا وَلَا نَصِيرًا (65) يَوْمَ ثَقَلَتْ أُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ (66) وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا (67) رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا (سورة الأحزاب)

Gargadi:

Yā kū waḍānda suka yi īmāni! Kada ku kasance kamar waḍānda suka cūci (Annabi) Mūsā sa’an nan Allah Ya barrantar da shi daga abin da suka ce. Kuma yā kasance mai daraja a wurin Allah. Yā kū waḍānda suka yi īmāni! Ku bi Allah da taƙawa kuma ku faḍi magana madaidaiciya. (Sai) Ya kyautata muku ayyukanku, kuma Ya gāfarta (muku) zunubanku. Kuma wanda ya yi dā’a ga Allah da ManzonSa, to, lalle, yā rabbanta, babban rabo mai girma. (33:69-71)

3. A cikin wutar Laza (Wailun) kuma, ana shayar da masu laifin cikinta wani ruwa mai tsananin tafasa, mai kamar dabzar mai, duk wanda ya kai ruwan bakinsa zai sha ruwan sai fuskarsa ta sōye. Wannan ruwa yā munana (iya muni) ga zama ruwan sha. Allah (S.W.A) Ya kiyaye mu daga wannan ruwan, Amin.

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَعِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا

(سورة الأحزاب)

Kuma ka ce: "Gaskiya daga Ubangijinku take." Sabōda haka wanda ya so, to, ya yi īmāni, kuma wanda ya so, to, ya kāfirta. Lalle ne Mū, Mun yi tattali, dōmin azzālumai, wata wuta wadda shāmakunta, suna kewaye da su. Kuma idan (azzālumai) sun nemi taimako sai a taimake su da wani ruwa kamar dabzar mai, yanā sōye fuskōki. Tir da abin shansu, kuma wutar ta yi mūnin zama mahūtarsu.

4. Masu laifin cikin wutar Sakar kuma, ana buɗe musu wata kofar azāba mai tsananin gaske. Idan azāba ta shafe su sai su shīɗe, su gigice, su kāsa magana. Azāba takai azāba.

Kowace azābar cikin Sakar ta kasance mai tsananin gaske. Allah Ya kiyaye mu.

وَلَقَدْ أَخَذْنَاَهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ (76) حَتَّى إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ
بَابًا ²¹ ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ (سورة المؤمنون)

5. A cikin wutar da ake dāndānar azābar gobara kuwa (cikin Hudāma), wassu riguna ne na wuta waɗanda ake sakawa kafirai. Sannan sai a kawo tafasarshen ruwan zafi a zuba musu ta kawunansu har sai ruwan ya cika rigunan (na wuta) da aka saka musu. Wannan zafin ruwan da ya shiga rigunansu shi zai narkar da kayan cikin su. Hasbunallahu wa ni'imal wakil! Allah Ya kiyaye mu.

Bayan wannan, akwai wassu manya-manyan guduma na bakin ƙarfe da za a riƙa dukan ‘yan Hudāma da su. A koda yausha suka yi nufin haura katanga su fita, za a rabza musu guduma, su faɗo cikin wutar (za a dawo dasu) a ce musu: “ku dāndani azābar gobara.”

Idan ba ka manta ba azābar gobara ita ce azābar cikin wutar Hudāma. Kamar yadda nayi bayani a wajen rubuta masu shiga Hudāma! Allah Shi ne Mafi sani.

هَذَا خِصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ
رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ (19) يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ (20) وَلَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ
(21) كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ (سورة الحج)

6. kana ganin masu laifin cikin Hawuya, a ranar nan, kowannensu an saka masa rigar kwalta (bitumen/pitch), an hadasu da abokan aikata alflasharsu (kamar mutum biyu-biyu), anyi musu dabaibayi da sasari, an daure hannayensu da ankwa (handcuffs).

Cikin wannan hali, sai a jefasu cikin wuta mai balbala (flame), wacce zata narka rigar (kwaltar) jikinsu ta rufe fuskokinsu. Wuta zata narka jikkunansu ta maida su kamar gawayi, kai ka ce ba mutane ba. Allah dai Ya kiyaye mu.

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ (49) سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطْرَانٍ وَتَعْشَىٰ وُجُوهُهُمْ
النَّارُ (سورة إبراهيم)

21. قَالَ عِكْرِمَةُ: هُوَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ جَهَنَّمَ، عَلَيْهِ مِنَ الْخَزَنَةِ أَرْبَعُمِائَةِ أَلْفٍ، سُودٌ وَجُوهُهُمْ، كَالِحَةٌ أَنْبَابُهُمْ، وَقَدْ قَلِعَتِ الرَّحْمَةُ مِنْ قُلُوبِهِمْ، إِذَا بَلَغُوهُ فَتَحَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِمْ. = تفسير القرطبي

Gargadi:

Dōmin Allah Ya sākā wa kōwane rai da abin da ya tsuwurwurta. Lalle ne, Allah Mai gaggāwar hisābi ne. Wannan iyarwa ce ga mutāne, kuma dōmin a yi musu gargadi da shi, kuma dōmin su sani cewa, abin sani kawai, shī ne abin bautawa guda. Kuma dōmin masu hankali su rika tunāwa. (14:51-52)

7. A lokacin da aka shigar da masu shiga wutar Jahim cikinta, za a yi musu maraba da wata itaciya da ake kira Zakkum. Wannan itaciyar ita ce abin cin masu sabo. Itaciyar ta kasance kamar narkakken kwalta (bitumen), tana tafasa a cikin cikin wanda ya ci ta.

Bayan bākin Jahim sun dān taɓa Zakkum, sai a ja su zuwa ga tsakiyar Jahim, a kawo ruwan zafi mai tafasa a rinka kwara musu a kawunansu ana ce musu: “Ku dāndana! Ba kune masu buwayar kuɗi a garinku ba! Ba kune masu tunkaho da asali ba!” “To, wannan shi ne abin da kuka kasance kuna shakka game da shi.”

إِنَّ شَجَرَتَ الزُّقُومِ (43) طَعَامُ الْأَيْمِ (44) كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ (45) كَغَلِيِّ الْحَمِيمِ (46) خُدُوهُ فَاغْتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ (47) ثُمَّ صَبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ (48) ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ (49) إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ (سورة الدخان)

Ita zakkum,...

Lalle ita wata itāciya ce wadda take fita daga asalin Jahīm. Gundarta, kamar dai shi kānun Shaidan ne. (37:64-65)

Idan aka shiga da masu laifi cikin tsakiyar Jahim, yadda ainihin bishiyar Zakkum take, to fa ba sassautawa,...

Lalle sū hakīka māsu ci ne daga gare ta. Sa'an nan māsu cika cikuna ne daga gare ta. Sa'an nan lalle sunā da wani garwaye a kanta, daga ruwan zāfi. Sa'an nan lalle makomarsu, hakīka, zuwa ga Jāhīm take. (37:66-68)

Haka nan zasuyi ta cin Zakkum, yana tayar musu da chronic ulcer, ana basu tafasarshen ruwa suna karawa. Allah Ya kiyaye mu da azābar Jahim.

ADDU'A:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (سورة البقرة)

"Yā Ubangijinmu! Ka bā mu mai kyau a cikin dūniya, da mai kyau a cikin Lāhira, kuma Ka tsare mana azābar Wuta! (2:201)

BABI NA BAKWAI.

ALJANNA.

Bayan ‘yan wuta sun shiga wuta, a lokacin ‘yan aljanna suna wani wurin shakatawa suna kallon yadda ake jefa yan wuta cikin wuta. Allah Shi ne Mafi sani. Lahira akwai kallo ga wanda Allah Ya hore masa!

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ (سورة الشورى)

Kafin yan aljanna su tafi aljanna su shige ta, tabbas, za su ga Ubangijinsu. Zance mafi inganci, kamar yadda Bukhari da Muslim suka rawaito, ‘Yan Aljanna za su ga Ubangiji, kamar yadda dayansu yake ganin rana da wata, idan sun shiga aljanna.

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ (22) إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ (سورة القيامة)

Yan wuta ko, ba su samu ganin (Allah) Ubangiji ba, a lokacin da zasu tafi shiga wuta:

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ (15) ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ (سورة المطففين)

Aljanna tana da kofofin shiga guda takwas, cikinsu harda wacce ake kira Rayyan. Amma kafin nan, wane mutane ne masu shiga aljanna?

MASU SHIGA ALJANNA.

S/N	NAU'IN MASU SHIGA	HUJJA
1	wadanda suka yi imani kuma suka aikata ayyukan kwarai.	2:82 4:57 4:175 5:84-85 9:99 11:23 18:30-31 18:107 22:14 22:23 29:7 29:9 29:58-59

Yaumul Qiyama

		32:19 45:30 46:13-14 52:21-24 65:11 85:11 98:7-8
2	Masu Takawa (Tsoron Allah)	15:45 24:52 38:49-50 44:51-56 51:15-16 52:17 54:54 68:34
3.	Muminai Maza da Muminai Mata	9:72 23:1-11 33:35 57:18
4	Wadanda suka yi hijira kuma suka yi jihadi fisabilillah.	2:218 9:20-21
5.	Wadanda suke ciyarwa fisabilillah kuma ba sa gori da abin da suka ciyar, kuma ba sa cutarwa don sun ciyar.	2:262 2:274
6.	Duk mayaki fisabilillah (ko an kashe shi, ko ya rinjaya)	4:74 4:95-96
7.	Duk wadda ya mutu a lokacin yin hijira (hijira saboda Allah da ManzonSa)	4:100 22:58
8	Wadanda suka yi imani da manzanni, kuma ba sa rarrabewa tsakanin manzannin.	4:152 57:19
9.	Sabikunal auwalun, minal muhajirina wal ansarul lazi nattaba u hum bi ihsani. (Sahabbai (R.A))	9:100 56:12
10.	Wadansu mazaje wadanda kasuwanci ko fatauci ba ya shagaltar da su daga ambaton Allah, kuma suna tsoron ranar kiyama.	24:37-38 31:3-5
11	Wadanda ba sa yin shirka, ba sa yin zina, masu addu'a a zuriyyarsu	25:72-76
12.	Masu hankali, wadanda suka nisanci bautar shaidanu, kuma	

Yaumul Qiyama

	wadanda suka maida al'amari ga Allah	39:17-18
13	Masu imanin Ahlil kitab, masu tawali'u, marasa sayen tamanni da ayoyin Allah.	3:119
14	Wadanda suka tsayar da sallah, suka bayar da zakka.	2:277
15	Wanda ya yi da'a ga Allah da ManzonSa	48:17
16	Duk mai tawakkali mai tsoron Allah (Mai Rahama.)	50:33-34 67:12
17	Duk mai biyayya ga iyaye	46:15-16
18	Masu tuba (daga sun tuna Allah) idan sun aikata alfasha ko zalunci.	3:135- 136
19	Musulmai	43:68-71
20	Masu addu'a a mamata (matattu)	59:9
21	Masu cika alkawari, masu tsoron Allah, masu hakuri, masu tunkude mummunan aiki da mai kyau.	13:19-23
22	Masu tserewa da ayyukan alheri	35:32-33
23	As-habul yamin	56:27-40
24	Al-abrar	76:5-22
25	Wanda ya ji tsoron tsayawa a gaban Ubangijinsa (zai samu gidan aljanna guda biyu!)	55:46-58

فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ... (سورة آل عمران)

Wanda aka n̄santar daga barin wuta, kuma aka shigar da shi Aljanna, to, lalle ne yā tsīra,...

FASALI

GIRMAN ALJANNA:

Allah (SWA) Ya gina Aljanna mai girman da zamu iya cewa ba zai misaltu ba. A cikin Aljanna, akwai misalin birane: Akwai birnin Firdausi- wato aljannar Firdausi-wacce ita ce a tsakiya, kuma mafi kyawun wuraren zama (gidaje) a cikin aljanna. Allah Ya sa wurin zamanmu a aljanna yana Firdausi.

Kowane gida a cikin aljanna, aljanna ne (sunan sa). Gwalgwadon yadda mutum yaji tsoron Allah, wani za'a bashi aljanna guda, wani zai samu aljanna biyu:

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ (46) فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (سورة الرحمن)

Kuma wanda ya ji tsōron tsayāwa a gaba ga Ubangijinsa yanā da Aljanna biyu. To, sabōda wanne daga ni'imōmin Ubangijinku, kuke karyatāwa? (55.46-47)

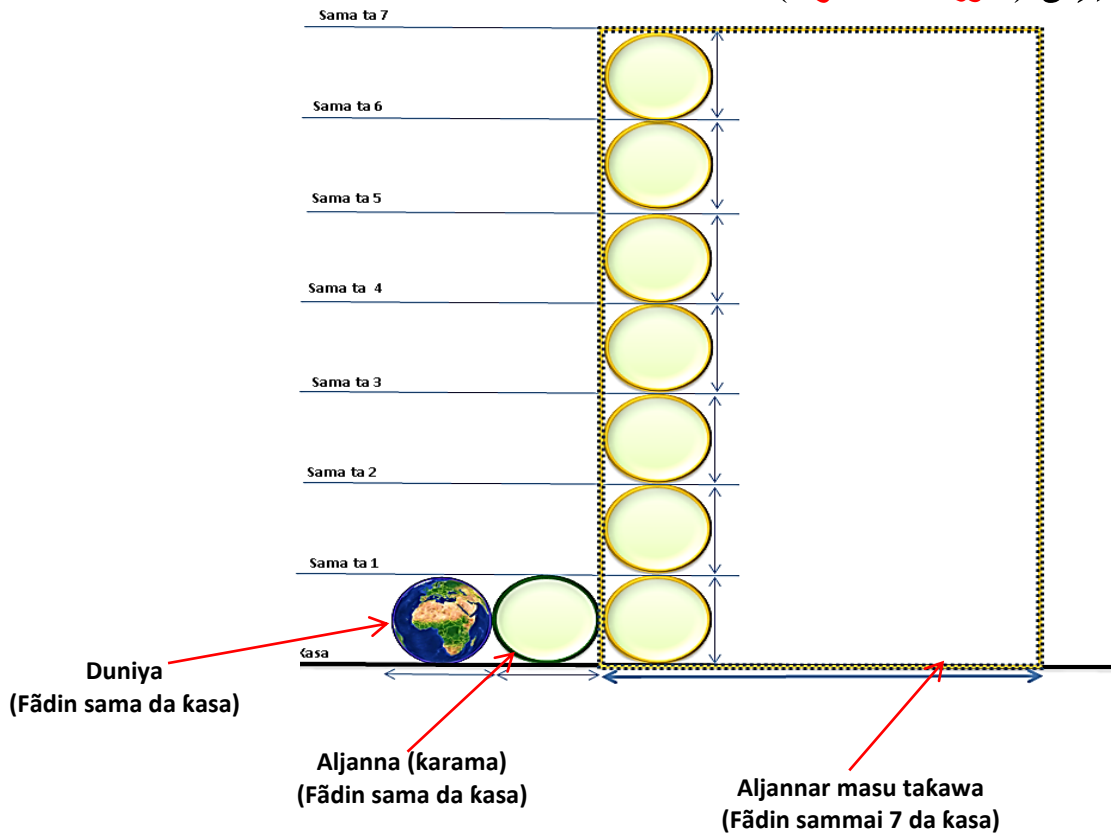
Yaumul Qiyama

Shi ko girman (gidan) aljannar mumini, fāḍinta, kamar fāḍin samā da kasā ne, an yi tattalinta dōmin waḍanda suka yi īmāni da Allah da ManzanninSa. Wannan falalar Allah ce, Yanā bāyar da ita ga wanda Ya so. Kuma Allah Mai falala ne Mai girma.

سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ
وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (سورة الحديد)

Amma fāḍin aljannar masu takawa, dai dai yake da nisan sammai da kasa. Sai kuyi gaugawa zuwa ga neman gāfara daga Ubangijinku, da irin wannan aljannar.

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ (133)
الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ (سورة آل عمران)

Hoton misalin girman Aljannar muminaɪ da ta masu takawa
in an kwatanta da girman Duniya.

Lura!: Ya kamata ta kowane gefe a samu fadin duniya bakwai, a misalin girman aljannar masu takawa. Kaga kenan misalin zai zama: “fāḍin duniya bakwai square kilometers!”

FASALI

MISALIN ALJANNA:

Misālin Aljanna wadda aka yi alkawarinta ga māsu takawa, kōramu sunā gudāna daga farkashinta. Abincinta yana madawwami da inuwarta. Waccan ce ākibar waɗanda suka yi takawa, kuma ākibar kāfirai, ita ce wuta. (13:35)

وعن أبي هُرَيْرَةَ، عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "إن في الجنة شجرة يسير الراكب في ظلها سبعين، أو مائة سنة، هي شجرة الخلد" **المسند (445/2)**

Daga Abu Huraira (R.A), Manzon Allah (SAW) ya ce: A cikin aljanna akwai bishiya, matafiyi (akan abin hawa) yana yin tafiyar shekaru 70 ko 100 a cikin inuwarta. Ita bishiyar dawwamace.

Misālin Aljanna, wadda aka yi wa'adinta ga māsu takawa, a cikinta akwai waɗansu kōguna na ruwa ba mai sākewa ba da waɗansu kōguna na madara wadda dāndanonta bā ya canjāwa, da waɗansu kōguna na giya mai dādī ga mashāya, da waɗansu kōguna na zuma tātacce kuma suna sāmu, a cikinta, daga kōwane irin 'ya'yan itāce, da wata gāfara daga Ubangijinsu. (Shin, māsu wannan ni'ima nā daidaita) kamar wanda yake madawwami ne a cikin wutā kuma an shāyar da su wani ruwa mai zāfi har ya kakkāitse hanjinsu? (47:15)

Gidājen Aljannar zama wadda Mai rahama ya yi alkawarin bāyarwa ga bāyinSa (māsu aikin ĩmāni) a fake. Lalle ne shī, alkawarin ya kasance abin riskuwa. Bā su jin yasassar magana a cikinta, fāce sallama. Kuma sunā da abinci, a cikinta, sāfe da maraice.

Wancan Aljannar ce wadda Muke gādar da wanda ya kasance mai aiki da takawa daga bāyiNa. (19:61-63)

Amma waɗanda suke da mafi karancin aljanna- As'habul Yamin- (Sunā) a cikin itācen magarya maras k̄aya. Da wata ayaba mai yawan 'ya'ya. Da wata inuwa mīkakk̄iya. Da wani ruwa mai gudāna. Da wasu 'ya'yan itacen marmari māsu yawa. Bā su yankewa kuma bā a hana su. Da wasu shimfidū maɗaukaka. (Da wassu mata waɗanda) Lalle Mū, Mun k̄āga halittarsu k̄āgāwa (iya kyau). Sa'an nan Muka sanya su budurwai (ba zaurawa ba). Māsu son mazansu, a cikin tsārā dāya. (dukkan waɗannan da ma wassu) Ga mazōwa dāma- As'habul Yamin. (56:28-38)

Ita ko Aljannar Na'im, Aljannar Sabikunas Sabikun (Jama'ar Salaf da wassu jama'a kadan bayan salaf);

Yaumul Qiyama

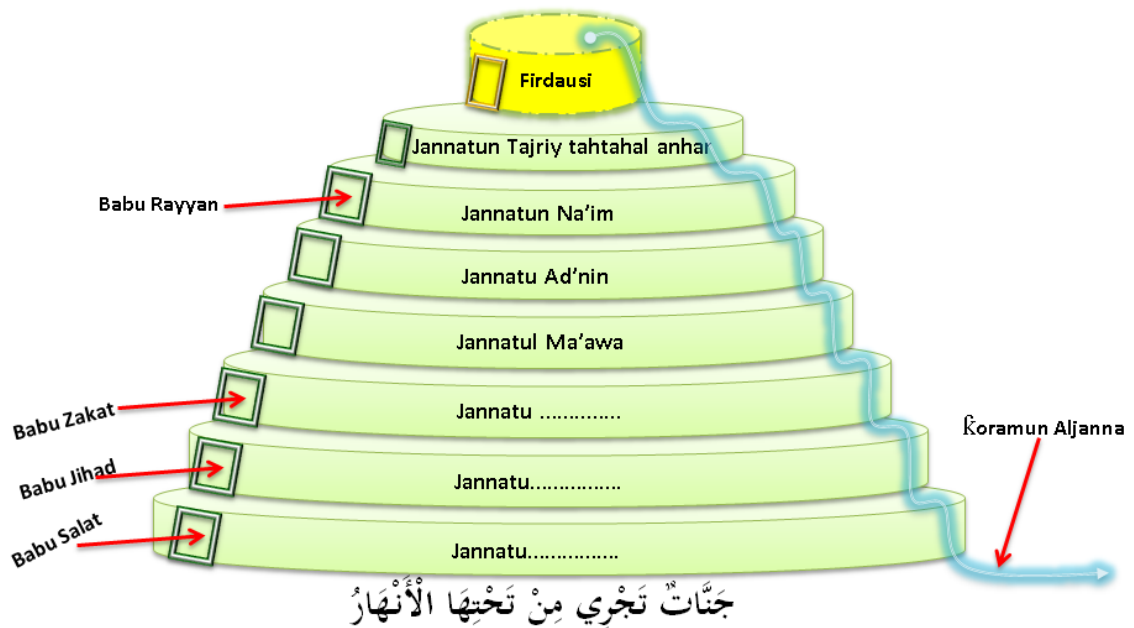
(Sunā) a kan wasu gadāje sākaḱḱu. Sunā gincire a kansu, sunā māsu kallon jūna. Wasu yara samāri na dindindin suna gewayya a kansu. Da wasu kōfuna da shantula da hinjālai daga (giya) mai buḅḅuga. Bā a sanya musu cīwon jirī sabōda ita (giyar), kuma bā su buguwa. Da wasu 'ya'yan itācen marmari daga irin waḱanda suke zāḅe. Da nāman tsuntsāye (shila) daga wanda suke ganin sha'awa. Da wasu mātā māsu fararen idanu da girmansu (idanun). Kamar misālan lu'u-lu'u wanda aka ḅōye. A kan sakamakon (juriyarsu ta duniya), dōmin abin da suka kasance sunā aikatāwa. Bā su jin wata yāsassar magana a cikinta, kuma bā su jin sun yi laifi. Sai dai wata magana (mai dāḱi): Salāmun, Salāmun. (56:15-26)

(Suna) a cikin Aljanna maḱaukakiya. Bā zā su ji yāsassar magana ba, a cikinta. A cikinta akwai marmaro mai gudāna. A cikinta akwai gadāje maḱaukaka. Da kōfuna ar'aje. Da filōli (pillows) jere, Da katifu shimḱiḱe. (88:10-16)

وفي الصحيحين: "إذا سألتم الله الجنة فاسألوه الفردوس، فإنه أعلى الجنة وأوسط الجنة، ومنه تُفَجَّرُ أنهار الجنة" (صحيح البخاري برقم (7423))

Idan za ku rōḱi aljanna, ku rōḱi (ta) Firdausi, sabōda ita ce a kōlōluwar saman sauran aljanna, kuma ta tsakiyarsu. Daga cikinta ne kōramun aljanna suke buḅḅugowa.

A takaice aljannar firdausi (maḱaukakiya), a saman sauran aljanna, ta kasance kamar haka:

Misalin Hoton Aljanna a bisa fifiko da kyawu.

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ (49) جَنَّاتٍ عَدْنٍ مُمْتَحَةً لَهُمُ الْأَبْوَابُ (50) مُتَّكِنِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ (51) وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ (52) هَذَا مَا تُوَعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ (سورة ص)

Wannan tunatarwa ce, kuma lalle māsu bin Allah da taƙawa, sunā da kyakkyawar makōma. **Gidājen Aljannar Ad'nin**, alhāli kuwa tanā abar buɗe wa kōfōfi sabōda su. Sunā gingincire a cikinsu, sunā kira a cikinsu, ga 'ya'yan itācen marmari māsu yawa, da abin shā. Kuma a wurinsu akwai mātan aure māsu gajarta ganinsu ga mazansu, tsārar jūna. Wannan shī ne abin da ake yi muku wa'adi ga rānar hisābi. (38:49-53)

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ (10) أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ (11) فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ (12) ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأُولَى (13) وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ (سورة الواقعة)

Da Sābikūnas Sābikūn. Waɗancan, sū ne waɗanda aka kusantar. A cikin **Aljannar Na'im**. Jama'a ne daga mutānen farko. Da kaɗan daga mutānen ƙarshe. (56:10-14)

وَالسَّابِقُونَ الْأُولُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

(سورة التوبة)

Kuma Sābikūn (As-sābikūn) na farko daga Muhājirina da Ansar da waɗanda suka bi su da kyautatāwa, Allah Ya yarda daga gare su, su kuma sun yarda daga gare Shi, kuma Ya yi māsu tattalin gidājen **Jannatin tajriy tahtahal anhar**, suna madawwamā a cikinsu har abada. Wancan ne babban rabo mai girma. (9:100)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا (سورة الكهف)

Lalle ne, waɗanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyuka na ƙwarai, Aljannar Firdausi ta kasance ita ce liyāfa a gare su. (18:107)

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (سورة السجدة)

Amma waɗanda suka yi īmāni, kuma suka aikata ayyukan ƙwafai, to, sunā da gidājen **Aljannar Ma'awa**, a kan liyāfa sabōda abin da suka kasance sunā aikatāwa. (32:19)

Dukkan hoton da ya gabata, ya kasance misalin da mai karatu zai gani ya kusanto zuwa ga abin da ake nufi. Allah Shi ne Mafi sani, Ba lalle ne ya kasance na shirya aljanna a bisa fifikon daraja ba. Abin da za'a lura, kawai:

Wanda ya kasance yanā nufin mai gaggāwa, sai Mu gaggauta masa a cikinta, abin da Muke so ga wanda Muke nufi, sa'an nan kuma Mu sanya masa Jahannama, ya kōnu da ita, yanā abin zargi kuma abin tunkudewa. Kuma wanda ya nufi Lāhira, kuma ya yi aiki sabōda ita irin aikinta alhāli kuwa yanā mūmīni, to, wadannan aikinsu ya kasance gōdadde. Dukkansu Munā taimakon wadannan da wadancan daga kyautar Ubangijinka, kuma kyautar Ubangijinka ba ta kasance hananna ba. **Ka duba yadda Muka fīfitar da sāshensu a kan sāshe! Kuma lalle ne Lāhira ce mafi girman darajōji, kuma mafi girman fīfītāwa.**

(17:18-21)

وأخرج مالك وأحمد والبخاري ومسلم والترمذي والنسائي ، وابن حبان عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: من أنفق زوجين من ماله في سبيل الله دعي من أبواب الجنة وللجنة أبواب فمن كان من أهل الصلاة دعي من باب الصلاة ومن كان من أهل الصيام دعي من باب الريان ومن كان من أهل الصدقة دعي من باب الصدقة ومن كان من أهل الجهاد دعي من باب الجهاد، فقال أبو بكر رضي الله عنه: يا رسول الله فهل يدعى أحد منها كلها قال: نعم! وأرجو أن تكون منهم.

Suna daga cikin ‘yan Aljanna, Manzoon Allah (SAW) da Ahlul Baiti- Matayensa gaba daya, da iyalen Baffannunsa (cikinsu Shugabar Matan gidan Aljanna da Shugabanni biyu na Samar gidan Aljanna, da Aliyu bin Abiy dalib (Radhiyallahu Anhum))- da Abubakar Siddik, da Umar bn Khaddab, da Usmanu bn Affan da Dalha, da Zubairu, da AbdurRahman bn Aufi, da Sa'idu bn Zaid, da Abu Ubaida, da Sa'ad bn Abiy Wakkas,... da Bilal!

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ (سورة البقرة)

Wadancan manzannin, Mun fīfita sāshensu a kan sāshe: Daga cikinsu akwai wanda Allah Ya yi masa magana; kuma Ya daukaka sāshensu da darajōji; kuma Muka bai wa Īsā dan Maryama hujjōji bayyanannu, kuma Muka karfafā shi da Rūhi mai tsarki...

Af!

...امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (11) وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَقْتَ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ عَلَيْهَا إِتْقَانُ الْإِسْلَامِ وَذِكْرُ الْيَكُونِ (سورة التحريم)

(Āsiyah) matar Fir'auna, sa'ad da ta ce "Ya Ubangiji! Ka gina mini wani gida a wurinKa a cikin Aljanna. Kuma Ka tsīrar da ni daga Fir'auna da aikinsa. Kuma Ka tsīrar da ni daga mutānen nan azzālumai." Da Maryama diyar Imrāna wadda ta tsare farjinta, sai Muka hūra a cikinsa daga rūhinMu. Kuma ta gaskata game da āyōyin Ubangijinta da LittattafanSa alhāli kuwa ta kasance daga māsu tawālī'u. (66:11-12)

FASALI

TAFIYA ALJANNA DA SHIGANTA.

Tafiya aljanna ba kamar yadda kafirai suka tafi wuta ba ne. Ba gudu, ba sauri, za a matso da aljanna kusa da yadda masu takawa zasu shigeta daga sun yi taku kadan. Za a ce dasu: "Ku shigeta da aminci"! Sai kaga masu takawa sun tafi zuwa gareta jama'a-jama'a. Har a lokacin da suka je shiganta, an riga an bude kofofinta, kuma matsaranta za su ce musu "Aminci ya tabbata a gare ku, kun ji dadi, saboda haka ku shige ta, kuna madauwwama (a cikinta)."

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ (31) هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ (32) مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ (33) ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ (34) لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ (سورة ق)
وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّى إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ (سورة الزمر)

Gargadi:

To, Lalle ne masōyan Allah bābu tsōro a kansu, kuma bā zā su kasance sunā yin bakin ciki ba. Wadānda suka yi īmāni kuma suka kasance sunā yin takawa. Sunā da bushāra a cikin rāyuwar dūniya da ta Lāhira.Bābu musanyāwa ga kalmōmin Allah. Wancan shi ne babban rabo mai girma, (10:62-64)

Lalle ne wadānda suka karyatā game da āyōyinMu, kuma suka yi girman kai daga barinsu, bā zā a bubbudē musu kōfōfin sama ba, kuma bā su shiga Aljanna... (7:40)

Har a lokacin da ‘yan aljanna suka shiga aljanna,...

Kiransu a cikinta (shi ne), "TsarkinKa yā Allah!" Kuma gaisuwersu a cikinta,"Salāmun", kuma karshen kiransu, cewa, "Gōdiya ta tabbata ga Allah Ubangijin halittu." (10:10)

Allah (SWA) Zai fitar da kiyayya a zukatan ‘yan aljanna, saboda haka duk ‘yan aljanna ‘yan uwan juna ne, babu mai tuna laifin wani. ‘yan aljanna za su ce:

“Godiya ta tabbata ga Allah, wanda Ya shiryar da mu ga wannan. Kuma ba mu kasance muna iya shiryuwa ba ba domin da Allah Ya shiryar da mu ba, lalle ne, hakika Manzannin Ubangijinmu, sun je mana da gaskiya.”

Bayan sun gode, sun gaskata manzanni, sai a kira su, da cewa: “Waccan aljanna an gadar da ku ita, saboda abin da kuka kasance kuna aikatawa.”

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رَسُولُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَنْ تِلْكُمْ الْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (سورة الأعراف)

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ (34) الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ (سورة فاطر)

Gargadi:

Mūminai ‘yan‘uwan jūna kawai ne, sabōda haka ku yi sulhu a tsakānin ‘yan‘uwanku biyu, kuma ku bi Allah da takawa tsammāninku, a yi muku rahama. (49:10)

A lokacin da ‘yan aljanna suke jin dadi a cikin aljanna, mala’iku suna shiga zuwa garesu ta kowace kofa suna ce musu: “Aminci ya tabbata a kanku saboda abin da kuka yi wa hakuri.”

جَنَاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ (23) سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ (سورة الرعد)

Lalle, ‘yan Aljanna, a yau, sunā cikin shagali, sunā māsu nishādī. Sū da mātan aurensu sunā cikin inuwōwi, a kan karagai, sunā māsu gincira. Sunā da, ‘ya‘yan itācen marmari a cikinta kuma sunā sāmūn abin da suke kiran a kāwo. "Aminci," da magana, daga Ubangiji Mai jin kai. (36:55-58)

Wadānna sunā da abinci sananne. ‘Ya’yan itācen marmari, kuma sunā wadānda ake girmamāwa. A cikin gidājen Aljannar ni’ima. A kan karagu, sunā māsu fuskantar jūna. Anā kewayāwa a kansu da hinjālan giya, ta daga wadānsu maremari. Farā mai dādī ga mashāyan. A cikinta bābu jirī kuma ba su zama māsu māye daga gare ta ba, Kuma a wurinsu, akwai mātān aure māsu takaita kallonsu, māsu manyan idānu. Kamar dai su kwai ne bōyayye. (37:41-49)

FASALI

SADA ZUMUNTA DA AS’HABU LA’ARAF.

Yan aljanna suna da wani wuri (clubs) da ake kira sūkul-jannah (kasuwar aljanna), wurin da suke zuwa sāda zumunta da tattauna, tattaunawar nishādī.²² A sūkul-jannah:

1. Wata rāna, wadānsu ‘yan aljanna suka fuskanta zuwa ga wadānsu suna tambayar juna. Suka ce:

(kun tuna?) Lalle mū, mun kasance a gabanin wannan (a duniya) a cikin iyalanmu muna jin tsoro.” “To, (kun gani) Allah Yā yi mana kyautar falala, kuma Yā tsare mana azābar iskar zāfi.” “Lalle mū mun kasance, a gābanin haka, munā kiran sa. Lalle Shī, Shī ne Mai kyautatāwa, Mai rahama.

وَأَقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ (25) قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ (26) فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ (27) إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ (سورة الطور)

Bayan sun hadā shakatawa sun koma gidajensu, sai matansu suka ce “yaya muka ga kun kara kyau? Su ma suka ce: “Mūmā munga kunfi da kyau!” kaga sabanin duniya, aje kasuwa a dawo da datti, da gajiya, ana bukatar wanka.

2. Wata rana, lokacin da ‘yan aljanna suka taru a wurin shākatāwa, sai sashensu ya fuskanta a kan sashe, suna tambayar juna. Wani mai magana daga cikinsu ya ce:

“Lalle ni fa wani aboki ya kasance a gare ni lokacin muna duniya, yana ce mini: “Shin yanzu kai, kana daga masu gaskatawa?” “Ashe ka yarda idan muka mutu, kuma muka kasance turbaya da kasusuwa, za a tayar damu a sākawa kowa?”

Sai (dan aljanna) mai maganar ya ce “Shin kō kū, masu tsinkaya ne (mu leka, ko za mu ganshi). Sai su leka, Sai ya ganshi a cikin tsakiyar wutar Jahim. Sai (ya kira shi) ya ce masa: “Wallahi, lalle, (hakika) kayi kusa ka halaka ni. Kuma ba domin ni’imar Ubangijina ba, lalle, da na kasance daga wadānda ake halartarwa (tare da kai, a cikin wuta).

22. An Anas bn Malik fiy Sahih Muslim, wa Aliy bn Abiy Dtalib fit Tirmidhiy (2550).

Bayan sun dawo daga leken Ja'irin aboki, sai wani ya tambayi sauran ya ce “Shin fa, bayan mutuwar duniya, yanzu ba za mu mutu ba, kuma ba mu zama waɗanda ake azabtarwa ba? sai wani ya bashi amsa da cewa: “*Lalle, wannan shi ne babban rabo mai girma.*” Daman ya yi tambayar ne saboda mamakin ni’imar Ubangiji da ya kubutar dasu daga irin wannan azābar da suka gani ana yima yan wutar Jahim. Allah Ya kiyashe mu.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ (50) قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ (51) يَقُولُ
أَأَنْتَ لِمَنْ الْمُصَدِّقِينَ (52) إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَأَنْتَ لِمَدِينُونَ (53) قَالَ هَلْ أَنْتُمْ
مُطَّلِعُونَ (54) فَاطَّلَعَ فَرَآهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ (55) قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدْتَ تُشْرِدِينَ (56) وَلَوْلَا
نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ (57) أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ (58) إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَى وَمَا نَحْنُ
بِمُعَذَّبِينَ (59) إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (سورة الصافات)

Gargadi:

Sabōda irin wannan, sai māsu aiki su yi ta aikatāwa. Shin wancan shī ne mafī zama alheri ga liyafa kō itāciyar zakfūm? Lalle, Mū, Mun sanya ta fitina ga azzālumai. Lalle ita wata itāciya ce wadda take fita daga asalin Jahīm. Gundarta, kamar dai shi kānun Shaidān ne. To, lalle sū hakīka māsu ci ne daga gare ta. Sa’an nan māsu cika cikuna ne daga gare ta. Sa’an nan lalle sunā da wani garwaye a kanta, daga ruwan zāfi. Sa’an nan lalle makomarsu, hakīka, zuwa ga Jāhīm take. (37:61-68)

3. Shākatāwa ta uku kuma, a dandalin shākatāwa, ‘yan aljanna za suyi tambaya ne game da masu laifi (Mujirimai). Daga karshe za su yanke shawarar leka masu laifin a cikin wutar Sakar. Idan ‘yan aljanna suka leka, suka gansu a cikin azāba, sai su ce musu: “Me ya shigar da ku a cikin Sakar? Sai ‘yan wutar Sakar suce: “Bamu kasance muna a cikin masu Sallah ba. “kuma bamu kasance muna ciyar da matalauta (miskinai) ba. Kuma mun kasance muna kūtsawa tare da masu kūtsawa (muna shan shagalinmu), “Mun kasance muna kāryata ranar sakamako. Har mutuwa ta zo mana (ba tare da mun shirya ba).

فِي جَنَاتٍ يَتَسَاءَلُونَ (40) عَنِ الْمُجْرِمِينَ (41) مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ (42) قَالُوا لَمْ نَكُ
مِنَ الْمُصَلِّينَ (43) وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْمَسْكِينِ (44) وَكُنَّا نَحْوُضُ مَعَ الْخَائِضِينَ (45) وَكُنَّا
نُكَذِّبُ يَوْمَ الدِّينِ (46) حَتَّىٰ آتَانَا الْيَقِينُ (سورة المدثر)

Gargadi:

Sabōda haka ceton māsu ceto bā zai amfāne su ba. Haba! Me ya same su, suka zama māsu bijirewa daga wa'azin gaskiya. Kamar dai sū, jākuna firgitattu ne. Sun gudu daga zāki. A'aha! Kōwāne mutum daga cikinsu yanā son a zo masa da takardu (da sūnansa) ana wātsāwa. A'aha! Kai dai, bā su jin tsōron Lāhira. A'aha! Lalle ne, shi (Alkur'āni) tunātarwa ce. Dōmin wanda ya so, ya tuna. (74:48-55)

Wancan gidan (Aljannar) Lāhira Munā sanya shi ga waɗanda suke bā su nufin ɗaukaka a cikin rāyuwar dūniya kuma bā su son barna. Kuma ākiba ga māsu takawa take. (28:83)

4. Haduwa ta hudu a wurin shākatāwa;

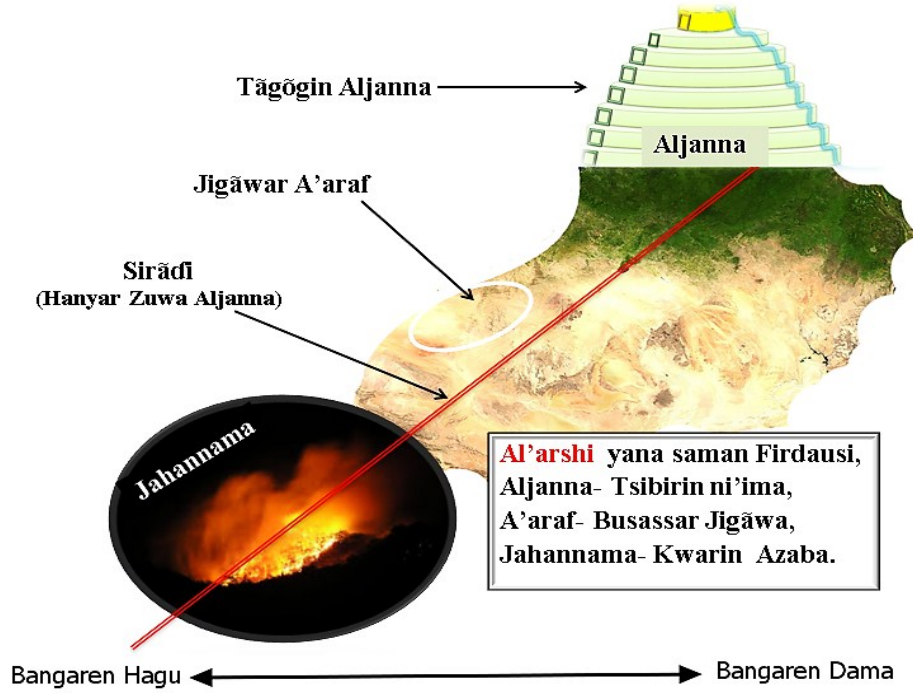
Kuma 'yan Aljanna suka kirāyi 'yan Wuta suka ce: "Lalle ne mun sāmi abin da Ubangijinmu Ya yi mana wa'adi, (mun sameshi) gaskiya ne. To, shin, kun sāmi abin da Ubangijinku Ya yi muku wa'adi, gaskiya?" (yan wuta) Suka ce: "Na'am. (mun same shi gaskiya)" Sai (asa Mala'ika) mai sanarwa ya yi yekuwa, cewa: "La'anar Allah ta tabbata a kan azzālumai." "Waɗanda suke kangewa daga hanyar Allah, kuma sunā neman ta ta zama karkatacciya, kuma sū, game da Lāhira, kāfirai ne."... **(AS'HĀBU LA'ARĀF)**

...Kuma a tsakāninsu akwai wani shāmaki, kuma a kan A'arāfi akwai wasu maza sunā sanin kōwa da alāmarsu; Kuma suka kirāyi abōkan Aljanna cewa: "Aminci ya tabbata a kanku:" Ba su shige ta ba, alhāli kuwa sū, sunā tsammāni. (7:44-46)

Mutanen kan jigawar A'arafi (As'habu La'arafi), wassu mutane ne, musulmai, waɗanda awun aiyukansu masu kyawu sukayi dai dai da kurakurensu a karshen al'amari. (ranar hisabi).

A lokacin da 'yan aljanna suke tambayar 'yan wuta game da samun wa'adin da suka riska, Allah (SWA) Zai yaye hijabi a tsakanin mutanen kan jigawar A'arafi da 'yan aljanna, sannan a yaye hijabin (murfin) kan jahannama. Ashabu-La'arafi za su gane 'yan aljanna da alamarsu ta farar fuska mai kyawu, sai suyi sha'awa da tsammanin kasancewa tare da 'yan aljanna. Saboda haka sai suyi musu barka (congratulations) da cewa: "Aminci ya tabbata a kanku:"

Shi Jigawar A'arafi, ya kasance daga kansa ana iya hango cikin wuta, kuma in an ɗaga kāyi ana iya hango benayen aljanna. Misali:

Misālin Hoton Jigāwar A'arāfi, a bayan sirādfin kan Jahannama.

Duk da cewa ba sai an sha wahala ba za'a iya hango cikin wuta, daga kayin jigawar A'araf, As'habu-La'araf basu sha'awar kallon cikin wuta, kwata-kwata!

Kuma idan an jūyar da gannansu wajen abōkan wuta, (sai) su ce: "Yā Ubangijinmu! Kada Ka sanyā mu tāre da mutāne azzālumai."

Kuma abōkan A'araf suka kirāyi wasu maza ('yan wuta), sunā sanin su da alāmarsu, suka ce: "Tārawar dūkiyarku da abin da kuka kasance kunā yi na girman kai, bai wadātar (daku) ba daga barinku?"

(suka nuna benayen aljanna suka ce):

"Shin, wadannan ne wadanda kuka yi rantsuwa, Allah bā zai sāme su da rahama ba? (gashi ance musu) Ku shiga Aljanna, bābu tsōro a kanku, kuma ba ku zama kunā bakin ciki ba." (7:47-49)

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (47)
 وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رَجُلًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ
 تُسْتَكْبِرُونَ (48) أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ
 وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ (سورة الأعراف)

Karshe dai, a bisa sahihin zancen malamai, Allah (SWA) Zai gafartawa mutanen kan jigawar A'araf, a kwashesu zuwa cikin benayen aljanna. Allah Shi ne Masani!

BABI NA TAKWAS
LĀHIRA BAYAN SHEKARU- RAYUWAR HAR ABADA.

1. ‘YAN WUTA BAYAN SHEKARU.

Bayan shekaru masu yawan gaske, ba dare ba rana, ‘yan wuta suna dāndanar azāba, kai! Allah Ya kiyayemu da azābar Jahannama. Wuni dāya tak, a lahira dai-dai yake da shekaru dubu na nan duniya!

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ

(سورة الحج)

‘Yan wuta za su dāndani azāba gagara misali! A lokacin da ‘yan wuta suka ji azāba ta kai azāba, sai su fara husuma a junansu. Sai wassu suce ma wassu: “Rantsuwa da Allah! Lalle ne mun kasance, hakika, a cikin bata bayyananna, a lokacin da muke daidaita ku da Ubangijin halittu. “Kuma babu abinda ya batar damu face masu laifi (mujirimai). “Saboda haka bamu da wadansu maceta. Kuma bamu da aboki, masoyi. “ina ma muna da damar komawa duniya domin mu kasance daga mumina!

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ (96) تَاللَّهِ إِنَّ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (97) إِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ (98) وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ (99) فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ (100) وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ (101) فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (سورة الشعراء)

Gargadi:

Kō wāne ne yake karbā, kuma ya sanya ku mamāyan kasa? Shin akwai wani abin bautawa tāre da Allah? Kadān kwarai kuke yin tunāni. Kō wāne ne yake shiryarwa a cikin duffan kasa da teku, kuma wāne ne Yake aikōwar iskōki dōmin bāyar da bushāra a gaba ga rahamarSa? Ashe akwai wani abin bautawa tāre da Allah? tsarki yā tabbata ga Allah daga barin abin da suke shirki da Shi. (27:62-63)

A lokacin da wassu suke husuma a cikin wutar, masu rauni (mabiya) kullum nuna rauninsu suke! Za suce wa makangara (shugabanni): “Lalle mu, mun kasance mabiya gare ku, to, shin ko zaku dauke mana wani rabo (na azāba) daga wuta? sai wadānda suka kangara suce, Lalle mu duka muna a cikinta. Lalle ne Allah (S.W.A) Ya yi hukunci a tsakanin bayinSa.”

وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ (47) قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ (48)

Idan ‘yan wuta suka ga husuma ba za ta yi musu amfani ba, sai suce wa matsaran Jahannama: “Ku roka mana Ubangijinku Ya saukaƙa mana, yini ɗaya, na azāba (mu ɗan huta). (Mala’iku) Matsaran Jahannama za suce: “Ashe, manzanninku basu je muku da hujjoji bayyanannu ba? Sai ‘yan wuta suce “Na’am, sun je!” Sai matsaran Jahannama suce, To (ai maganinku, sai) ku roka (da kanku)”. *Kuma (kō da sun rōka) rokon kafirai bai zamo ba face a cikin bata.*

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ (49) قَالُوا أَوْلَمْ تَكُنْ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَى قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ (50)

(سورة الشعراء)

Daga nan sai ‘yan wuta suyi ta maza suce: "Ya Ubangijinmu! Kā matar da mu sau biyu, kuma Kā rāyar da mu sau biyu, sabōda haka mun yarda da laifuffukan mu. To, shin, akwai wata hanya zuwa ga fita (daga wuta)?" (40:11)

Kun gani ko! *rokon kafirai bai zamo ba face a cikin bata.* Ba za a amsa musu ba!

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لِمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ (10) قَالُوا رَبَّنَا أَمَتْنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ (11)

(سورة غافر)

Gargadi:

Wancan sababinsa, lalle (shi ne) idan an kirāyi Allah Shi kaɗai, sai ku kāfirta, kuma idan aka yi shirki game da Shi, sai ku yi īmāni. To, hukuncin fa, na Allah Maɗaukaki, Mai girma ne. Shī ne Wanda ke nūna muku āyōyinSa, kuma Ya saukar da arziki daga sama sabōda ku, kuma bābu mai yin tunāni fāce mai mayar da al’amari ga Allah. Sabōda haka ku kirāyi Allah, kunā māsu tsarkake addini a gare Shi, kuma kō dā kāfirai sun ki. (40:14)

‘Yan wuta ba su hukura ba! Azābar tāyi muni da yawa, bakin cikin waɗanda suka batar dasu zai kamasu, zā suji haushin kasancewarsu a cikin azāba ɗaya (ba banbanci), sai su sāke addu’a, suce: "Yā Ubangijinmu! Ka nūnā mana waɗannan biyun- daga aljannu da mutāne- waɗanda suka batar da mu, (saboda) mu sanya su a karkashin, kafāfunmu (mu take su), dōmin su kasance daga kaskantattu."

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا اللَّذِينَ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ (سورة فصلت)

ka dubi yadda suke cikin azāba kuma suke kiyayya da junansu! Amma waƙanda suke aljanna, Allah (S.W.A) Ya cire kiyayya a zukatansu.

Kuma kar ka manta! Duk wadannan rigingimu da suke tāshi a wuta ‘yan aljanna ba sa jin motsinsu. Suma (‘yan wuta) a lokacin da muke duniya, ai basa jin motsin masu imani.

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ (101) لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ خَالِدُونَ (سورة الأنبياء)

Gargadi:

Lalle ne, waƙanda suka kāfirta sun kasance (a dūniya) suna yi wa waƙanda suka yi ĩmāni dāriya. Kuma idan sun sun wuce su sai su dinga yin zundē. Kuma idan suka jūya zuwa ga iyālansu, sai su tafi suna kākāci (suna bankama). Kuma idan sun gan su (idan sun ga masu imani) sai su ce: "Lalle waƙannan batattu ne (sakarkaru)" Alhāli kuwa, ba a aike su ba dōmin su zama māsu tsaro a kansu.

To, yau fa (a Lāhira) waƙanda suka yi ĩmāni, sū ke yi wa kāfirai dāriya. A kan karagu, suna ta kallo.

Shin an sāka ma kāfirai abin da suka kasance suna aikatawa? (83:29-36)

Wata husumar a cikin Jahannama! Ana musu (jayayya) akan wassu masu imani da aka sani a duniya- husumar suna wata wutar. ‘Yan wuta suna tambayar juna cewa: (To) "Me ya sāme mu, bā mu ganin waƙansu mazāje, mun kasance (a duniya) munā kidāya su daga asharārai?" "Shin, mun rike su abin izgili ne (izgilin da mukayi musu a duniya, munyi kuskure, sun samu shiga Aljanna...) ko idanunmu sun karkata daga garesu ne (suna cikin wuta tare damu, ta wani sābin)?"

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ (62) أَتَّخَذْنَا لَهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ (63) إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُّمُ أَهْلِ النَّارِ (سورة ص)

Daga yin wannan husuma, sai Allah (SWA) Ya nuna musu mazajen da suka kasance suna kidayasu daga ashararai. Sai su gansu a cikin aljanna suna ta kai-kawo, ga dajajah- naman tsuntsaye, ga kogunan laban, ga kōramu ruwa yana gudana ta kowane gefen lambu...

Abinda zai fi ba ‘yan wuta sha’awa shi ne ruwa, fari fat, mai gudana. Soboda azābar nasu ruwan mai tafasa hanji, kuma marar maganin kishirwa. Sai ‘yan wuta su kirayi abokan aljanna su ce: "Ku zubo a kanmu daga ruwa, ko kuwa daga abin da Allah Ya arzuta ku." Yan aljanna za suce: "Lalle Allah (S.W.A) Ya haramta su a kan kafirai."

Wadānda suka riki addininsu abin shagala da wasa, kuma rayuwar duniya ta ruƙe su.”
وَنَادَى أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ
اللَّهَ حَرَّمَهَا عَلَى الْكَافِرِينَ (50) الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
فَالْيَوْمَ نَنْسَاهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ (سورة الأعراف)

...To, a yau Munā mantāwa da su, kamar yadda suka manta da haɗuwa da yininsu wannan, da kuma abin da suka kasance da āyoyinMu sunā musu. (7:51)

Allah (SWA) zai barsu a wuta Ya mance da su, kamar yadda suka manta da haɗuwa da ranar azābar wuta, kuma saboda abin da suka kasance sunayi na Jayayya da ayoyin Allah (SWA).

Gargadi:

"Yā ku waɗanda suka yi īmāni! Kada waɗansu mutāne su yi izgili game da waɗansu mutāne, mai yiwuwa ne (abin yi wa izgilin) su kasance mafifita daga gare su (māsu izgilin), kuma waɗansu mātā kada su yi izgili game da waɗansu mātā mai yiwuwa ne su kasance mafifita daga gare su. Kuma kada ku aibanta kanku, kuma kada ku jefi jūna da miyāgun sunāye na laƙabōbī. Tir da sūna na fāsicci a bāyān īmāni. Kuma wanda bai tūba ba, to, waɗannan sū ne azzālumai." (49:11)

‘Yan wuta suna son fita daga wuta amma duk lokacin da suka yi nufin fita daga garetai sai a maida su cikinta a ce musu “Ku dandani azābar gobara.”

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ (سورة المائدة)
كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يُخْرِجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ (سورة الحج)

Wancan shī ne sakamakon makiyan Allah, watau wuta. Sunā a gidan dawwama a cikinta, dōmin sakamako ga abin da suka kasance sunā yin musu game da āyōyinMu. (41:28)

A lokacin da ‘yan wuta suka ga ba za su samu fita ba, sai baƙin ciki ya daɗa kama su, sai wata husuma ta daɗa tashi. Husuma a tsakanin kafirai da wassu musulmai (masu girman kai da zalunci) waɗanda suka fārar da ladansu a biyan bāshi, karshe aka kaisu wuta bayan kafirai suna ciki. (Allah Shi ne Masani). Kafirai suka ce da wasunsu:

(kunga) wannan! wani yanki ne mai kūtsawa tāre da ku (a duniya), bābu marāba a gare su, (daman mun gaya musu) lalle sū, māsu shiga Wutā ne.

(Musulmai masu kuskuren) Suka ce: "Ā'a, ku ne bābu marāba a gare ku, kū ne kuka gabātar da shi a gare mu (kuka yi mana sanadi)." (gashinan) To, matabbatar tā mūnana (ita wutar).

Karshe dai:

Suka ce: "Ya Ubangijinmu! Wanda ya gabātar da wannan a gare mu, (yayi mana sanadi) to, Ka kāra masa azāba, ninki, a cikin wutā." (38:59-61)

هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ (59) قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا فَبِئْسَ الْقَرَارُ (60) قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ

Bayan wani lokacin da Allah (SWA) Ya kadaita da saninsa, sai Allah (SWA) Ya hukunta, ya bayar da iznin ceto.

FASALI

CETO

Ceto shi ne kubutar da sashen wadanda suke dandanar azābar wuta, da iznin Allah, daga wuta zuwa gidan aljanna. Duk ahuwar azāba da ‘yan wuta suke nema na rana daya, ko sassaucin azāba, basu taba nema a wajen mala’iku ba, saboda sun gani mala’iku suna bin umarnin Ubangiji ne kawai. (Mala’ikun kan wuta *Ghilāzun*, *Shidādun* ne, Bā su sāba wa Allah ga abin da Ya umurce su- (66:6))

Akwai malā’iku da yawa a cikin sammai cetonsu bā ya wadātar da kōme (kuma ma ba zasu iya ceton ba) fāce bāyan Allah Yā yi izni (da shi) ga wanda Yake so, kuma Yake yarda. (53:26)

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى (سورة النجم)

Daga Ubadata bn Samit (R.A) ya ce: Manzon Allah (SAW) ya ce: Allah Ta’ala Ya ce: Ya Muhammad! Ban aiko da wani Annabi ko Manzo ba face sai da ya tambayeNi mas’ala (bukata) da Na biya masa ita. Ka tambaya (taka) ya Muhammadu! Sai nace: Bukata ta, ceton al’ummata ranar kiyama. Sai Abubakar ya ce: Menene ceto ya Rasulullah? Sai ya ce: (a lahira) ina cewa ai, Ya Ubangiji! Cetona wanda na jinkirtar (na ajiye bukatarsa) a wurinKa. Sai Ubangiji Ya ce: Na’am! Sai Ya cire ragowar al’ummata daga wuta Ya saka su a aljanna.

Anas bn Malik (R.A) yana cewa: Annabi (SAW) yana cewa: Cetona (ya takaita ne) ga ma'abota (laifin) Kaba'ira daga al'ummata. Kuma (sai) ya karanta wannan ayar:

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا (سورة النساء)

Idan kuka nīsanci manyan abubuwan da ake hana ku aikatāwa, to, zā Mu kankare mūnanan ayyukanku daga gare ku, kuma Mu shigar da ku mashiga ta karimci. (4:31)

وفي الحديث: قال صلى الله عليه وسلم "شفاعتي لمن شهد أن لا إله إلا الله مخلصاً يصدق قلبه لسانه ولسانه قلبه أخرجه الحاكم في كتاب المستدرک

Manzon Allah (SAW) ya ce: Cetona sai ga wanda ya shaida babu abin bautawa sai Allah, yana mai tsarkakewa, yana mai gaskatawa a zuciyarsa da harshensa, da harshensa da zuciyarsa.

Duk wandanda ake kira bayan Allah ba su da ikon yin ceto. Ko da Annabawa da Malā'iku da Sālihan bāyi, **idan an bāsu izni**, zā su ceci wanda Allah (SWA) Ya faddara zai sāmu ceton nasu ne kawai- wanda yayi shaida da gaskiya. Waliyyi bai mallaki ceto ba, kuma bashi da ikon ceton masoyinsa! **Idan an bāshi izni**, zai ceci wanda Allah Ya tura hannunsa kansa ne kawai, koda wanda za a cetan bai san waliyyin ba (a rayuwarsa ta duniya).

Gargadi:

Kuma wadanda suke kira baicinSa ba su mallaki ceto ba, (kuma babu mai samun ceto) fāce wanda ya yi shaida da gaskiya, kuma sū, sunā sane (da haka). (43:86)

ADDU'A

Daga Jabir dan Abdullahi (R.A), Manzon Allah (SAW) ya ce: Wanda ya karanta wannan addu'a, idan yaji kiran sallah, zai samu cetona Ranar kiyama:

اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتُهُ

FASALI

SHEKARU MASU YAWA BAYAN CETO.

Idan Allah (SWA) Ya bayar da iznin ceto, kuma akayi ceto aka kare, kafirai (wadanda basu shaida (sun bada sharadin) Lā'ilaha illallāhu ba) zasu rage a cikin wuta, ana gittasu a kanta. Wadannan sune ainihin tsantsar kafirai! Kuma wallahi, dā za'a maida su duniya dā zasu sake aikata kafircinsu.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
(27) بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

(سورة الأنعام)

Kuma dā kanā gani, a lōkacin da aka tsayar da su a kan wuta, sai suka ce: "Yā kaitōnmu! Dā ana mayar da mu, kuma bā zā mu karyata ba daga āyōyin Ubangijinmu, kuma zā mu kasance daga mūminai." Ā'aha, abin da suka kasance suna bōyewa, daga gabāni, ya bayyana a gare su. Kuma dā an mayar da su, lalle dā sun kōma ga abin da aka hana su daga barinsa. Kuma lalle ne sū, hakīka, makaryata ne. (6:27-28)

Labari na karshe, na 'yan aljanna shine labarin lokacin da aka shigar musu da wadanda aka ceto daga wuta...

Lābari na karshe na 'yan cikin wuta shine lābarin addu'arsu ta karshe! Azāba ta ninka, ta ninka, ta ninka... 'yan wuta zā su nemi alfarfar Māliku (Malā'ika mai kula da wuta) akan ya roka musu Allah:

Kuma suka yi kira, "Ya Māliku! (ka rōka mana) Ubangijinka Ya kashe mu mana "(Māliku) ya ce: "Lalle kū mazauna ne (anan za ku tabbata)."

وَنَادُوا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَا كُنْتُمْ (سورة الزخرف)

Gargadi na karshe:

..."Gaskiya daga Ubangijinku take." Sabōda haka wanda ya so, to, ya yi īmāni, kuma wanda ya so, to, ya kāfirta. Lalle ne Mū, Mun yi tattali dōmin azzālumai wata wuta wadda shāmakunta, sun kewaye da su. Kuma idan sun nemi taimako sai a taimake su da wani ruwa kamar dabzar mai, yanā sōye fuskōki. Tir da abin shansu, kuma wutar ta yi mūnin zama mahūtarsu.

Lalle ne wadanda suka yi īmāni kuma suka aikata ayyukan kwarai lalle ne Mū bā Mu tōzartar da lādar wanda ya kyautata aiki. Wadannan sunā da gidājen Aljannar zama, kōramu na gudāna daga karkashinsu, anā sanya musu kawa, a cikinsu, daga mundāye

na zinariya, kuma sunā tufantar waɗānsu tūfāfi kōre, na alharīni rakīki da alharini mai kauri sunā kishingide a cikinsu, a kan, karagu. Mādalla da sakamakonsu. Kuma Aljanna ta kyautatu da zama wurin hutāwa. (18:29-31)

ADDU'A TA KARSHE.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

RABBANA ĀTINA FID DUNYA HASANATAN, WA FIL ĀKHIRATI HASANATAN WA KINA AZĀBAN NAR.

"YĀ UBANGIJINMU! KA BĀ MU MAI KYAU A CIKIN DŪNIYA, DA MAI KYAU A CIKIN LĀHIRA, KUMA KA TSARE MANA AZĀBAR WUTA!"

Abinda na rubuta na karshe, a karshen wannan littafi:

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ (180) وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ
(181) وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ